

DIRVA

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

1941 METŲ SUKILIMAS: POLITINIAI IR DOROVINIAI NUOPELNAI

Antanas Dundzila

Remdamasis nepa-
neigiamu istoriniu pagrindu,
tautiniu pasididžiavimu ir ar-
tėjančios sukakties lūkesčiu
rašau apie Sukilimą! Sukili-
mo paminėjimas mums yra
svarbus visuomeninio gyve-
nimo momentas. Sakau tai iš
dalies ir todėl, kad šiandien-
ninė Lietuvos valdžia apie
Sukilimą arba išvis tyli, arba
jam kergia nusikalstamumo
dėmę, tuo pat metu įvairiais
būdais aukštindama buvusio
okupanto "nuopelnus" bei
"šventes".

Pradėsiu su pastaba,
skatinusia šios temos apie
Sukilimą kryptį.

Minime Sukilimo
gimtadienį. Šis gimtadienis
priklauso tautos istorijai, nors
dar daugeliui jis yra labai
asmenišką. Jis yra asmenišką
gyviems Sukilimo daly-
viams ir ypač brangus žuvu-
siųjų Sukilimo dalyvių šeimų
nariams. Jis brangus visiems,
kurie prisimena išgyventą
1941 m. birželio trėmimų ter-
orą, ir tuoj po jo prasidėjusį,
kaip švintantį rytą – Sukili-
mą. Jis brangus visai nepri-
klausomybės norinčiai lietu-
vių visuomenei. Nežiūrint
kiek metų praslinks, sukili-
mas yra minėtinas kasmet.

Savo istorine reikš-
me bei dvasiniu kraičiu suki-
lino paminėjimas yra ypač
reikalingas šiais laikais, kai
dabartinė Lietuvos valdžia
sugrąžino okupanto šventę,
su kuria apie pusimtį metų
buvo tyčiojama iš tautos.
Šiais metais LDDP iškilm-
gai šventė Gegužės 1-ją,
kurioje dalyvavo premjeras
su savo partijos kriviais. "Da-
bar štai Lietuvoje atgimė ši
graži tradicija", – šventės pro-
ga pareiškė Seimo ir LDDP
pirmininkas Č.Juršėnas (Gar-
sas, 1996.V.3). Šios "šven-
tės" tylois nepraleido buvę
komunistai bei rusų kolo-
nistai Latvijoje (komunistai
dabar ten pasivadinę "Lygių
teisių partija") ir (net su so-
vietų vėliavomis!) Estijoje
(The Baltic Times, 1996.V.9-
15).

Gegužės 8 d. Prezi-
dentas A. Brazauskas susi-
tiko su "II-jo Pasaulinio karo
kovotojais prieš nacizmą".
Kokias plunksnas ir ordinus
nešiojo tie kovotojai – sava-
me aišku. Tarp kitko, savo
dvišakiais liežuviais pasta-
rieji porino, kad "jiems ne

ties svarbios materialinės pri-
vilėgijos, kiek politinis bei
moralinis jų nuopelnų pripa-
žinimas valstybiniu lygiu"
(Garsas, 1996.V.10).

Pasidairęs originales-
nių minčių šiam straipsniui
apie Sukilimą, čia kaip tik
pagvildensiu tą, Lietuvos
Prezidentui iškeltą, "politinį
bei moralinį nuopelnų pripa-
žinimą", kurio 1941 m. Suki-
limas Lietuvos valstybinėje
plotmėje dar vis neturi.

Taigi susikaupkime
prie paties sukilimo fakto,
panašiai, kaip žvelgiame į
Vasario 16-sios ar Kovo 11-
sios įvykius. Tiesa, žinome,
kad tam tikri sluoksniai nie-
kino ir Vasario 16-ją, ir Kovo
11-ją, o šiais laikais Sukili-
mui ključuojama "sakralinės
klaidos" etiketė ar dar kas
nors blogiau. Su juodintais
nesileidžiant į ginčą, skaity-
tojus kviečiu susikaupiti prie
pačios tų trijų įvykių esmės,
prie Lietuvos valstybės Nepri-
klausomybės atstatymo. Tokių
išskirtinų dienų Lietu-
vos istorijoje daug nebuvo.

Politinio įvykio es-
me 1918 m. Vasario 16-oji,
sukilėlių 1941 m. birželio 23
d. paskelbta Nepriklausomy-
bė bei 1990 m. Kovo 11-oji
nesiskiria: visi trys istoriniai
įvykiai byloja apie atstatomą
Nepriklausomą Lietuvą. Tai
buvo talentingai parinktais
momentais paskelbtos, norin-
čios nepriklausomai gyventi
tautos manifestacijos. Tiesa,
visos jos vyko labai skirtinge
aplinkybėse. Visos trys
padarytos, kai kraštas buvo
svetimų kariuomenių valdo-
mas.

Vasario 16-ąją pa-
skelbė Lietuvos Taryba, ne-
galėjusi savo istorinio nutari-
mo net laikraštyje atspaus-
dinti. Kovo 11-oji pasinaudo-
jo okupanto deklaruotomis
konstitucinėmis priemonėmis
ir Aukščiausiosios Tarybos
nutarimu išsakė tautos valią.
Tos valios teisėtumą visą
laiką brutaliai, net taikydama
sankcijas, neigė Maskva, o
laisvasis pasaulis be žado
žiūrėjo ir tylėjo. Birželio 23-
ąją Nepriklausomybė buvo
paskelbta pagrindžio pastan-
gomis ir dieną prieš tai suki-
lėlių ginklais išvesta į viešu-
mą.

Politinėje arenoje vi-
sados yra svarbus taip vadi-
namas pripažinimas. Po Va-

sario 16-osios ir Kovo 11-
osios reikėjo ilgai laukti, iki
užsienis Lietuvą "pripažino"
nepriklausoma valstybe.
1941 m. Sukilimą pats pir-
masis, jau birželio 23 d.
visam pasauliui per Maskvos
radiją "pripažino" ne kas
kitas, kaip okupantų Užsienio
reikalų komisaras Molotovas.
Tai buvo stulbinantis, per
galingą radijo stotį visą pa-
saulį aplėkęs pareiškimas.
Kitą dieną Maskva tuo Molo-
tovo žodžius apie sukilimą
"teisė", o vėliau dešimtme-
čius apie tai visaip melavo.

Sukilimas skiriasi
nuo Vasario 16-osios ir Kovo
11-osios dar tuo, kad jis buvo
iš karto paremtas ginklu. Tai
buvo karinis laimėjimas, to-
lygus Giedraičių, Radviliškio
bei kitiems Nepriklausomy-
bės kovų mūšiams. Sukilimas
pavyko, jis paskelbė atsta-
tomą Nepriklausomybę ir
sudarė Laikinąją vyriausybę.

Sveriant politinius
bei moralinius nuopelnus yra
svarbu pabrėžti, kad Sukili-
mo atstatyta Nepriklausomy-
bė buvo pagrįsta vien savojo
krašto laisvės interesais. Čia
kaip tik išryškėja milžiniška
praraja taip 1941 m. sukilėlių
ir dabar pas "savą" Prezi-
dentą Brazauską apsilankiusių
svečių. Tie svečiai vilkėjo
okupantų uniformas ir oku-
pantų siekiams su ginklu
tarnavo. Jie mūsų priešui
talkino, Lietuvą bei kitus
kraštus pavergiant. Ir iš to pa-
ties okupanto jungo besike-
liančios Lietuvos dabar jie ti-
kisi savo nuopelnų pripažini-
mo valstybiniu lygiu". Tpfu!

Toliau seka antroji
dalis – mintys apie morali-
nius sukilimo nuopelnus.

Tautos galvosenoje
Sukilimas atstatė tai, kas
prieš metus laiko buvo pra-
rasta. Nežiūrint to, kad Suki-
limo pastatyta Laikinoji vy-

riausybė buvo priversta savo
veiklą nutraukti, Sukilimo
dvasia okupuotoje Lietuvoje
išsilaikė per visą vokiečių
okupaciją. Ji davė pradžią
antinaciniam, o vėliau ir an-
taram antibolševikiniam po-
grindžiui. Atsisakydami tar-
nauti vokiečių okupacinei
valdžiai, 1941 m. Laikinosios
vyriausybės nariai pareiškė,
kad "sutikdami (naciams
tarnauti) jie netektų pasitike-
jimo tautos, kurią kovai gali
uždegti tik nepriklausomos
valstybės idėja". Pas prezi-
dentą A.Brazauską apsilankę,
okupacinės kariuomenės ve-
teranai savo laiku panašaus
nusistatymo, deja, neišreiškė.
Tai sunkia nuodėme pažymė-
tas Lietuvos reikalų nesupra-
timas.

Sukilimo moralinė ir

psichologinė reikšmė ateičiai
buvo ta, kad "tauta atgavo
pasitikėjimą savimi, kuri
buvo praradusi su Nepriklau-
somybės netekimu ir kuris
buvo reikalingas naujoms
okupacijoms pakelti", rašė J.
Brazaitis – Ambrazevičius,
ėjęs Laikinosios vyriausybės
ministro pirmininko pareigas.

Pagaliau, kalbant
apie moralinę Sukilimo reikš-
mę bei jo palikimą, negalima
nepaminėti patirtų aukų. Bet
kokio didumo krašto mąstu,
Sukilime žuvo daug kovoto-
jų. Didžioji dalis žuvusiųjų
buvo jaunimas – kariai, stu-
dentai, aukštesniųjų mokyklų
mokiniai. Tokių aukų dvasia
tautoje išpaudžia pėdsakus,
tos aukos tampa išliekančiu,
moraliniu tautos turtu.

SENAS POSTAMENTAS

Leonas Guoga

*Kas ten prie Nemuno, prie tėvo žilo,
Kur rymo ažuolai, liūdnei pritilę?
Ką dengia žolės, samana žalia?
Ką rankom virpančiom vis šluostai skarele?*

*Kokie laikai... Krūtinėj širdį gelia.
Užsukim vėl prie to dulkėto kelio.
Prie išblaškytų lauko akmenų,
Suskaldyto betono, jo trijų kampų.*

*Negėsta vėjų mintys, kažką mena akys...
O mūs' lemtis, kaip tos margos plaštakės.
Ir praeitis skaudė, sunki...
Kam nuo manęs tu ją slepi?*

*Laikai kiti, ir tu tyli.
Vis smenga akmenys žili.
Bet skausmas praeities piktos
Tegu many atsikartos.*

*Man reikia vėjo, saulės, šalčio,
Akmenų kančios, kad Jį pakelčiau.
O žirgo skrydžiui – monumento,
Vėl kylančio nuo postamento.*

1986

Šioje kančioje telpa ir Lietuvos – Marijos žemės motinų kančios

Girdėta iš Vilniaus

• **BIRŽELIO 14-OJI – GEDULO IR VILTIES DIENA.** Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos prezidiumas 1990 m. spalio 31 dienos įsaku Nr. 1-730 "Dėl atmintinų dienų" nutarė kaip atmintiną dieną minėti birželio 14-ąją – Gedulo ir Vilties dieną.

Dar 1941 metų balandžio mėnesį SSRS NKVD parengė Rusijos, Uzbekijos ir Kazachijos sričių bei autonominių respublikų, į kurias buvo numatyta 20-čiai metų išstremti Lietuvos gyventojus, sąrašą.

1941 metų birželio 14-osios naktį prasidėjo pirmasis masinis Lietuvos žmonių trėmimas į Sibirą, kurį vykdė okupavusi šalį Sovietų Sąjunga. Visą savaitę, iki pat SSRS karo su Vokietija pradžios Lietuvos geležinkelijų stotyse buvo formuojami tremtinių ešelonai ir siunčiami į SSRS tolimuosius rajonus.

Iš dokumentų, skirtų trėmimų organizatoriams ir vykdytojams, aiškėja, kad 1941 m. birželio trėmimai, visų pirma, buvo nukreipti prieš sąmoningiausią ir aktyviausią visuomenės sluoksnį – tarpukario metais susiformavusią Lietuvos inteligentiją. Nors į tremiamųjų sąrašus pateko nemažai pramoninkų, prekybininkų bei ūkininkų, tačiau daugumą sudarė aukštų valdininkų ir įvairių profesijų inteligentų šeimos. Vadinamieji "liaudies priešai" buvo Lietuvos visuomenės, lietuvių tautos žiedas: valdininkai, karininkai, šauliai, savanoriai, mokytojai, gydytojai, meno žmonės, ūkininkai. Vežė totorius ir karaimus, lenkus, žydus, rusų sentikius – lojalius Nepriklausomos Lietuvos piliečius.

Bostone išleistas Lietuvių enciklopedijos duomenimis, tuo metu krašte buvo suimta ir deportuota 34.260 asmenų. (T.7, psl. 139). Profesoriaus Adolfo Damušio duomenimis, antrojo pasaulinio karo ir pokario (1946-1956) metais Lietuva neteko daugiau kaip 1,120,600 žmonių.

• **LIETUVA – LENKIJA: LAISVOSIOS PREKYBOS SUTARTIS JAU PARENGTA.** Suderinę muitų tarifus įvežamiems bei išvežamiems žemės ūkio produktams, Lietuvos ir Lenkijos derybininkai galutinai parengė dvišalę laisvosios prekybos sutartį. Nutarta mažinti muitų tarifus ir keletui pagrindinės žemės ūkio produkcijos rūšių, pavyzdžiui, sviestui. Dvišalę laisvosios prekybos sutartį ketinama parašuoti birželio 14-tą Varšuvoje.

• **LIETUVOS GARBĖS KONSULATAS VENECIJOJE.** Prestižinėje Venecijos vietoje, greta Šv. Morkaus aikštės, duris atvėrė Lietuvos garbės konsulas, kurį isteigė žinomas mūsų šalies rėmėjas Albertas Bertoldis. 44 metų amžiaus, Padujos universiteto diplomą turintis psichologas Albertas Bertoldis šiuo metu užsiima privačiu verslu – jis dalyvauja Veneto srities banko veikloje, vadovauja pramoninės statybos įmonei. Šiuo metu įvairiose pasaulio šalyse veikia beveik 40 Lietuvos garbės konsulatų.

• **VĖL SLAPTIEJI PROTOKOLAI?** Vytautas Landsbergis "bloga naujiena" laiko JAV ir Rusijos susitarimą leisti Rusijai prie Baltijos ir Šiaurės valstybių laikyti penkis kartus daugiau sunkiosios ginkluotės negu buvo numatyta pagal įprastinės ginkluotės Europoje sutartį. Birželio 10 d. spaudos konferencijoje jis sakė, kad nuolaidžiaujant Vakarams, Rusijai Pskovo srityje leista vietoje 120 turėti 600 tankų ir šarvuotųjų. Šitas "galingas šarvuotas kumštis" prie Estijos ir Latvijos sienų liečia ir mus. Į tai, pasak jo, reagavo penktadienį Rygoje posėdžiavęs Baltijos Asamblėjos užsienio reikalų ir saugumo komitetas. Jo pareiškime pažymima, kad JAV ir Rusijos susitarimas, ir ypač jo slapstasis protokolai, apie kurį pranešama, kelia Baltijos šalyse didelį susirūpinimą, nes nežinomas nei turinys, nei pasekmės, kurių gali turėti šių dokumentų vykdymas. Baltijos Asamblėjos užsienio reikalų ir saugumo komitetas kreipėsi į Šiaurės Tarybą ir kitas tarpparlamentines struktūras, atkreipdamas dėmesį į reikmę išlyginti saugumo pusiausvyrą ir stabilizuoti padėtį.

• **LIETUVOS CENTRISTŲ LYDERIS SAKOSI NEBESUPRANTAS VAKARŲ.** Seimo nario Romualdo Ozolo nuomone, pastarųjų dienų Vakarų valstybių nelabai suprantamas elgesys kelia nerimą. Pirmadienį Seime įvykusioje spaudos konferencijoje Centro Sąjungos lyderis R. Ozolas "aiškiu akibrokštu" pavadino tai, kad Baltijos valstybių prezidentai nebuvo pakviesti į Lenkijoje praėjusį savaitgalį vykusį Vidurio Europos valstybių vadovų susitikimą. Jis priminė, kad šis susitikimas surengtas Lietuvai šiaip jau draugiškos Lenkijos iniciatyva. "Keista, kad Lietuva, Latvija ir Estija nėra laikomos Vidurio Europos valstybėmis. Kurioje politinėje ir strateginėje erdvėje tuomet mes esame?", klausė Seimo narys.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

RINKIMŲ KOVOS

Konstitucijos pataisa

Amerikos prezidento rinkimai dar toli, tačiau respublikonų partijos kandidatas, buvęs senatorius Bob Dole dabartine padėtimi negali džiaugtis. Birželio 6 d. Senatas, kurio daugumos vadovu buvo senatorius Dole, pritrūko vos dviejų balsų ir nesugebėjo priimti respublikonų partijos siūlomo Konstitucijos papildymo, kuris būtų sustabdęs dabartinės vyriausybės pamėgtą lindimą į skolas, būtų reikalavęs, kad vyriausybė suderintų pajamas ir išlaidas. Šis Konstitucijos papildymas Senate surinko 64 balsus "už". Tačiau 35 senatoriai balsavo "prieš", o tokiam svarbiam sprendimui, kaip Konstitucijos keitimas, reikia turėti dviejų trečdalių balsų persvarą. Tokį papildymą turi dar ratifikuoti ir visų valstijų seimeliai.

Kaip su biudžetu?

Kai kurie papildymo priešininkai laikosi nuomonės, kad valdžios pomėgi švaistyti pinigus galima sumažinti ir kitais keliais, ne liečiant Konstitucijos. Kai kurie Senato nariai įtikinėjo, kad kilus kariniam pavojui, Kongresui ir Prezidentui būtų sunku laiku ir tinkamai atsilipti, jei atsirastų naujų išlaidų, o išdas būtų apytuštis.

Panašų Konstitucijos papildymą Senatas atmetė ir pernai. Respublikonų partijos senatoriai žinojo, kad ir šiemet papildymas nesurinks reikiamo balsų skaičiaus, bet šį klausimą kėlė, norėdami vėl pabrėžti skirtumą tarp abiejų partijų, tarp "taupųjų" respublikonų ir didelių mokesčius uždėjusių ir "spend, spend" linijos besilaikančių demokratų. Iš tiesų, prezidentas Clintonas jau pernai sutiko su respublikonais, kad iki 2002 metų valstybės biudžetą reikėtų subalansuoti. Nuomonės skiriasi tik dėl būdų, kaip tą tikslą pasiekti.

Ką reformuoti?

Rinkiminė kampanija kol kas geriau sekasi prezidentui Clintonui. Paskutiniai ekonominiai rodikliai rodo, kad ekonominis augimas žengia pirmyn, infliacija menka, bedarbių sumažėjo iki 5.4%.

Prieš ketverius metus tik 24% amerikiečių sakė viešosios nuomonės tyrimų įstaigoms, kad Amerikos ekonomika yra O.K. Šiuo metu net 56% apklaustųjų pareiškė, kad jie patenkinti

prez. Clintono darbais Baltuosiuose Rūmuose.

Reikšminga ir tai, kad abu didžiųjų partijų kandidatai yra pragmatikai, linkę susitarti, nuolaidūs ir nuosakūs. Daugeli respublikonų partijos pasiūlymų be didelių kovų priėmė ir prezidentas Clintonas. Jis sutiko, kad reikėtų ką nors daryti su šalpos programomis, jas reformuoti. Nesutarimai prasidėjo, kai buvo prieita prie klausimų, ką ir kaip panaikinti, ką atimti iš skurstančių amerikiečių. Kai respublikonai 1994 m. perėmė Kongresą į savo rankas, paaiškėjo, kad bus bandoma suvaržyti išlaidas ir toms programoms kurių amerikiečiai visai nelaiko šalpa. Tai valstybinių mokyklų priešpiečiai, invalidų vaikų priežiūra, senelių Medicare bei skurstančių piliečių gydymas.

Kaip su abortais?

Rinkimų kampanijoje kandidatui Dole sunku kritikuoti prezidentą, nes visi jo balsavimai Senate yra įregistruoti Kongreso protokoluose. Kandidatas Dole puolė prezidentą, kad jis esąs "per minkštas" kovoje prieš nusikalstamumą, prieš miestų nusikaltėlių gaujas, prieš kriminalistus. Demokratai tuoj atsiliopė, nurodydami, jog senatorius Dole balsavo prieš 1994 m. prezidento pasiūlytą miestų ir miestelių kovos su nusikalstamumu programą. Šios partijos kalbėtojai tuoj nurodė, kokie pasikeitimai įvyko, kiek naujų policininkų nusamdyta Kalifornijos Redondo Beach vietovėje, kur kritikuojančią kalbą pasakė kandidatas Dole. Blogiausia, kad prezidentą šiame ginče, kas didesnis kovotojas prieš nusikalstamumą, palaiko visos svarbiausios policijos, šerifų ir kitos kovos su nusikaltėliais organizacijos, kurios tradiciškai dažniausia eidavo su respublikonais.

Nepasisėkė kandidatui Dole ir su abortų klausimu. Nors jis pats ir respublikonų partija yra abortų priešininkai, jis pasiūlė respublikonų partijos manifesto ar vadinamos "platformos" rašytojams bei redaktoriams įrašyti ir "tolerantiškumą" tiems, kurie kovoja už abortų legalumą. Ta "tolerancija" nepatiko kraštutiniams abortų priešininkams. Abortų šalininkai, nors jie yra respublikonų partijos veikėjai, pasisakė prieš partijos programą,

kurioje būtų įrašyta kova prieš abortus. Tokių respublikonų tarpe yra keturi svarbių valstijų; Kalifornijos, New Yorko, New Jersey ir Massachussetts gubernatoriai.

Prezidentai neverkia

Ginčus sukėlė ir prezidento Clintono pasiūlymas padidinti minimalias darbininkų algas. Net 85% amerikiečių šiuo klausimu pritaria prezidentui, nors dėl to padidinimo buvo ginčų ir ekonomistų tarpe. Kandidatas Dole pareiškė, kad jis skeptiškai žiūri į algų pakėlimo naudą.

Kai senatorius Bob Dole pranešė Senate, kad jis po 27 metų tarnybos iš Senato pasitraukia, sakoma, kad jis apsiverkė susigraudinęs, kad palieka tokią didelę savo gyvenimo dalį, senus draugus ir kolegas. Tai priminė korrespondentams kitą politiką, šiemet kovo 25 d. mirusį ilgametį senatorių iš Maine Edmund Muskie. Jis 1972 m. kandidavo į prezidento vietą ir planavo laimėti rinkimus prieš Richard Nixon'ą. Pirminiuose balsavimuose New Hampshire senatorius Muskie labai susijaudino, perskaitęs "Manchester Union Leader" laikraštyje labai užgaulų straipsnį apie savo žmoną, kuri buvo kaltinama girtuokliavimu ir nepadoriu elgesiu. Straipsnis sakė, kad ji netinka būti JAV pirmąja ponia. Kandidatas Muskie, kalbėdamas ir gindamas savo žmoną, apsiverkė. Stebėtojai tuomet paskelbė, kad toks jautrus žmogus negali būti JAV prezidentu, nes ne jam laikyti "pirštą ant branduolinių ginklų mygtuko". Lenkų kilmės politikas, katalikas senatorius Edmund Muskie rinkimus pralaimėjo.

TRUMPAI

• Izraelio dešiniųjų partijos vadovui tapus Izraelio premjeru, Jordanijos karalius, Egipto prezidentas ir Palestinos vadovas Arafat susitiko svarstyti padėtis. Jų pareiškime smerkiama "didžiojo Izraelio idėja, jo dominavimas ir ekspansionizmas".

• Rusijos prezidentas B.Jelcinas įsakė Centriniam Bankui pervesti į valstybės išdą penkis trilijonus rublių (apie 1 bilijoną dolerių). Dūma tą dekretą patvirtino,

(Nukelta į 3 psl.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusel metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusel metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Redaktoriaus skiltis

TĖVELIS

Jis grįžo iš Lietuvos Nepriklausomybės kovų, kupinas tikėjimo ateitimi. Dalią dvarą, gavo 15 hektarų žemės. Tik trečdalis jos buvo tinkama žemdirbystei, o visa kita - pelkėti krūmokšniai. Tėvai jau buvo susenę ir pasiligoję, ne kažką begalėjo padėti.

– Paimk, sūnau, arklį ir vagotuvą, vis bus šiočia tokia pradžia, – ištarė tėvas.

Pirmai žiemai artėjant, naujakurys išsikasė žeminę. Bent pirmuosius išgytus daiktus bus kur nuo darganų apsaugoti, o šiltesniu oru ir pačiam pernaktoti. Vis ne pas svetimą, o savo sklype.

Per žiemą dirbo miškuose, visokių kitokių darbų ieškojo. Vasarą, būtiniausias ūkio darbus apgrobęs, puldavo dar ir prie kelių statybos. Mat netoliese valdžia plentą tiesė. Kai kurių kelininko paslapčių buvo kariuomenėje išmokęs, nes teko kartu su kitais naujosios Lietuvos kariais prie kelių ir net geležinkelio tiesimo pasidaryti. O visu kitu laiku rūpinosi, kad savame sklype krūmai nebesiplėstų, kad ariamos žemės daugiau atsirastų.

Po penkių metų ant plyno lauko išaugo visai neblogi trobėsiai. Erdvus molinis tvartas ir daržinė su dailiai uždengtu šiaudiniu stogu. Troba su dviem galais, septynių metrų pločio ir dvylikos ilgio. Langai dideli – miestiški, stogas cinkuota skarda dengtas. Per sklypą nusitęsė griovys, labai pagelbėjęs vandens pertekliui greičiau nubėgti. Pelkės vietoje visai neblogos pievos gabalas atsirado, o virš krūmokšnių vis drąsiau kilo eglės ir beržai: augo savas miškas.

Sekmadieniais apsilankydavo naujakurys dailesnę eilutę, čebatus išsiblizgindavo. Ponaičių tuo metu mėgiama nešioti lazdelę išgijęs, dailiai ja pamosuodamas ir per aulus kartas nuo karto pliaukštelėdamas, jis traukdavo pasižmonėti. Tarsi visą savaite trukusio sunkaus triūso nebū-

ta: štai ką jaunystė ir tikėjimas daro!

Naujajame name netrukus šeimininkė atsirado, irgi iš ūkininkų kilusi. Iš pradžių griebėsi darbo, aiškiai norėdama prie vyro pastangų prisidėti. Deja, tie darbai niekaip nesisekė, viskas tiesiog iš rankų krito. Prisėjo kas vasarą pagalbininkę samdyti. Po kurio laiko išaiškėjo, kad dar jaunystėje išimetus negalia vis skaudžiau ir skaudžiau spaudžia. Teko iš vienos ligoninės į kitą keliauti, nuo piktos lemties bandant gelbėtis. O visa tai gana nepigiai atsėjo. Kai su paskutine viltimi išvažiavo į Kauno klinikas, teko ir paskutinę karvę išvesti į turgų. Viskas veltui... Išleista iš ligoninės, netrukus ji mirė ant vyro rankų.

Atrodė, kad gyvenimas sustojo. Nusiviro nepailstančiomis buvusios rankos. Keista tyla tą vasaros vakarą užpildė ūkininko sodybą. Kelias dienas jis niekur kojos nebeiškėlė.

Eidamas pro šalį užsuko tėvas. Atsisėdo šalia, užsūrė. Paskui pratarė:

– Javai pradės byrėti. Imk rytoj dalį, atrodo gero derliaus sulaukei.

Senjojo tėvo žodžiai buvo teisingi. Viltis vėl sugrįžo į ūkininko namus. Tačiau tik po penkerių metų ryžosi su piršliu į kelionę patraukti. Iš didelės šeimos kilusi jaunoji padėjo gyvenimo džiaugsmą vėl pajusti. Dienos darbus užbaigė, jie mėgo abu aplink dailiai prižiūrėtus laukus pasivaikščioti, kartu dainą užtraukdavo. Kartais dainoms pats žodžius sudėdavo ir melodiją pritaikydavo. Tik staiga ir iš Rytų, ir iš Vakarų pakilę kruvini debesys užtemdė padangę.

Tiek per karą, tiek jam pasibaigus, kelis kartus mirtis į akis žiūrėjo. Dar ne kartą viską teko iš naujo pradėti.

– Kas beatsitiktų, nepalūžk, – sakydavo man, jau gilioje senatvėje būdamas. Tyliai išėjo, 95-rių sulaukęs.

RESOVIETIZACIJA

Dr. Leonas Milčius

Gyvename septintuosius atkurtos Nepriklausomybės metus. Vis giliau užmarštin grimsta sovietmečio įvaizdžiai, svetimųjų primestos gyvensenos ypatumai, kurie giliai įsiskverbė į mūsų tradicijas, sudarkė tautinį charakterį. Jie ir šiandien skatina žmogaus dvasinį susidvejinimą ir prisitaikėliškumą.

Tačiau laikas daro savo. Jau ne tik jaunimas, bet ir vyresnioji karta pamiršta rusiškus užrašus, ginkluotus sovietinius kareivius, vilkstines karinės technikos su užrašu "Liūdi" (žmonės-rus.), slapta bazes miškuose. Pamažu pamirštama ir žeminanti įvairiausių leidimų, draudimų ir persekiojimų sistema.

Tačiau Lietuvoje yra tokių, kurie nepriklausomybės metais per greitai pamiršo sovietmečio kasdienybę, kada brandaus brežnevinio socializmo epochoje Lietuvos gyventojui per mėnesį buvo leista nusipirkti tik du kilogramus mėsos, kilogramą cukraus, du kilogramus kruopų ar kitų produktų. Ilgai valdinamųjų "profsąjungų" vietos komitetų išrinkti laimingieji džiūgaudavo, gavę "taloną" (leidimą) nusipirkti dulkių siurbį, kilimą, lygintuvą ar, kaip paskutinį stebuklą, – automobilį. Netgi "paskyros" plytomis šiferiui, armatūrai, ar cementui, netgi "kelialapis" turistinei kelionei, kam tik iki Karpatų arba Uralo, o kam ir toliau, priklausė nuo darbuotojo patikimumo ir užimto laiptelio valdžios ar pavaldinių piramidėje.

Džiugu šiandien sakyti, kad visa tai buvo, tačiau jau nebėra. Gal ir gerai, kad pamirštame, gal ir nereikėtų dairytis atgal. Tačiau kai kam okupacinė praeitis – gėris. Jie stengiasi išteisinti sovietinį gyvenimo būdą, išliaupsinti buvusias valdymo struktūras, ideologiją, netgi represinį aparatą. Resovietizacija – sistemingas sovietmečio dailinimas, praeties tempimas į ateitį.

• Tarptautiniai taikos

prižiūrėtojai Bosnijoje skundžiasi, kad Sarajevo mieste pasilikę serbai, sutikę gyventi musulmonų kroatų federacijoje, yra su valdžios pritarmu persekiojami ir net žudomi.

• Rusijos užsienio

reikalų ministras Primakov lankėsi Jugoslavijoje, kur ragino prezidentą Milošević laikytis Daytono taikos sutarimų. Daug sunkumų sudaro Bosnijos serbų vado Karadžiaus apkaltinimas Hagos

Resovietizacija nedaroma vienu grubiu veiksmu. Tai būtų per daug atstumiantis dalykas, kurį žmonės iš karto atmestų. Resovietizacijos migla pučiama pastoviai, nuosekliai ir kvalifikuotai. Ši kampanija dangstoma demokratijos, nuomonių įvairovės, netgi konstitucinių laisvių priedanga. Kai to nepakanka, nevengiama pasinaudoti ir svarbiausiomis valstybės institucijomis – dabartiniu Seimu, kuris gali "reikalingą" įstatymą priimti, arba Vyriausybę, kurį gali ji įgyvendinti.

Resovietizacija – tai ne vien pastovus "tarybinių kronikų" rodymas, okupaciją primenančių simbolių, teberiogsančių ant sostinės "Žaliojo tilto" gynimas, interviu su buvusiais stribais ar televizijos diskusija "Gal prie sovietų buvo geriau?" (su prask: "buvo, buvo geriau"). Resovietizacija – tai vėl pripažinti partiniai diplomai, vėl švenčiama gegužės 1-oji. Tai neobolševikų šauklio – socialistų partijos įteisinimas, nuolaidžiavimas ivanovų šmeižtams, stengimasis nustumti užmarštin Sausio 13-osios tragediją, Medininkų žudynes, tilto per Bražuolės upelį susprogdinimą ir kitus akivaizdžius nusikaltimus prieš Lietuvą ir jos žmones. Resovietizacija ir yra dabartinės valdžios politikos tikroji kryptis.

Lietuvos valstybiniam plėtotis trukdo visos resovietizacijos apraiškos. Aiškiai matomos jos paviršinės atžalos. Užslėptos, bet daug pavojingesnės – giluminės šaknys, kurios pragaištingai veikia šalies ekonomiką, vidaus ir užsienio politiką, visą valstybės raidą.

Būtų naivu galvoti, kad tik apsileidimas ar politikų bei valdininkų savanau-diškumas yra pačios giliausios šiandieninės krizės priežastys. Krizė pramonėje, energetikoje, bankuose, žemės ūkyje, grėsmingai išplitęs skurdas, beveik nesuval-

Trumpai

(Atkelta iš 2 psl.)

tribunole, kad jis turi būti teisiamas už karo meto nusikaltimus ir "etninį valymą". Serbai atsisako jį suimti ir išduoti teismui.

• Komunistė Kinija

paskelbė, kad ji irgi nutrauks branduolinių ginklų bandymus, nors jie ir skirti taikiems tikslams. Taigi visos atominės galybės pritarė bandymų sustabdymui.

• JAV vyriausybė

domas nusikalstamumas, žmonių nepasitikėjimas svarbiausiomis valstybės įstaigomis, netikėjimas netgi galimybe pasiekti teisingumą, atstatyti tautinę savimonę ir orumą, nėra vien nevaldomų ar neprotingai valdomų reformų pasekmė.

Mes matome nuoseklias pastangas pasiekti, kad tautos valia atkurtas Lietuvos valstybingumas būtų suniekinatas ir sunaikintas savomis rankomis. Prisidengiama tariamam istoriniu teisingumu, žmogaus teisėmis ir laisvėmis, netgi Lietuvos siekiu kuo greičiau integruotis į NATO ir europines ekonomines struktūras. Dabartinės valdžios neryžtingumu, o gal ir tyliu sutikimu, vis labiau pereinama prie atviros Lietuvos tarptautinio įvaizdžio menkinimo. Šiandien jau pasiekta, kad Lietuvai tenka aiškintis ne tik dėl melagingų Dž.Frundos kaltinimų, nacių genocido prieš žydus, tarptautinės kontrabandos, "trečiojo pasaulio" šalių gyventojų neteisėtą migraciją. Lietuvai reikia aiškintis ne tik dėl jai primestų kaltinimų, bet net dėl savo miestų išplėtimo, vykdomų ekonominių reformų, priimtų įstatymų, net Konstitucijos normų. Lietuva verčiama nuolat aiškintis dėl teisės būti savimi.

Visa tai rodo, kad Lietuva akivaizdžiai susiduria su šliaužiančia resovietizacija, kurią būtina atpažinti, pavadinti tikroju vardu ir sustabdyti. Pasiduoti iliuzijai, kad galima nieko nematyti ir nedaryti, yra tolygu pasmerkti save tyliam susinaikinimui. Tad negalima pateisinti jokių resovietizacijos apraiškų, nesvarbu kokio masto, kokia forma ir kur jos nepasireiškė. Lietuvos nepriklausomybė iškovota ne vienos partijos ar vieno asmens, tad ir atsakomybė už jos išaugojimą tenka mums visiems.

Lietuvos kelias – laisvės kelias, vedantis į ateitį. Jis visų dorų Lietuvos žmonių bus ginamas.

apkaltino Iraną, kuris išplėtė priešiškus veiksmus prieš Persų įlankos valstybes. Ypač didelis spaudimas išvystytas Bahraino karalystėje. Bahrainas jau prašė JAV atsiųsti daugiau karo lėktuvų ir lakūnų savo valstybės gynimui.

• Afganistano prezi-

dentas Rabbani pakvietė buvusį sukilėlių vadą Hekmat-jar'ą, ketverius metus bandžiusį nuversti valdžią, tapti premjeru ir sudaryti naują vyriausybę.

T Ė V Y N Ė S P A D A N G Ė J E

TAUTOS JĖGA – VIENYBĖJE

(Susitikimas Seime su
Vilniaus tautininkais)

Vilija Grincevičienė

"Visai Lietuvai ir mums artėja svarbių darbų ir apsisprendimo metas – naujo Seimo rinkimai. Nuo jų priklausys, ar mūsų valstybėje įsivys tvarka ir teisingumas, ar valstybė sugebės tinkamai pasirūpinti vaikais, pensininkais, invalidais. Ar ir toliau, praradę paskutinę viltį ir galimybes, risimės į ekonominę suirutę, nusikaltamumą, nepriklausomybės ir valstybingumo praradimą? Šiandien, kaip niekad, reikalingas mūsų susiklausymas, visų bendras darbas. Mes suprantame ir ypatingai vertiname Vilniaus tautininkų darbų prasmę ir svarbą, nes čia yra ne tik daugiausia rinkėjų, bet ir sąlygos tautininkiškai veiklai yra pačios sudėtingiausios", – šiais žodžiais, birželio mėn. 5 d. į Vilniaus miesto tautininkus, atvykusius į Seimą aptarti tolimesnių savojo skyriaus darbų bei perspektyvų, kreipėsi Seimo Lietuvos tautininkų sąjungos frakcijos seniūnas dr. Leonas Milčius. Pasitarime dalyvavo Seimo nariai: prof. Mečislovas Treinys, dr. Alvydas Baležentis ir grupė Vilniaus miesto tautininkų.

Dr. L. Milčius akcentavo, kad šiandien pati aktualiausia problema – artėjantys Seimo rinkimai. LTS būtų pražūtinga neturėti Seime savo frakcijos. Kiekvieną pirmadienį trijų Seimo frakcijų (Lietuvių tautininkų sąjungos, Lietuvos demokratų partijos, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos "Laisvės") bei Centro sąjungos nariai tariai dėl galimos bendros rinkiminės koalicijos sudarymo.

Leonas Milčius diskusijos dalyviams paaiškino, ko vertas konservatorių pasiūlymas Seimo rinkimams

sudaryti bendrą sąrašą. Viliojant atskirus Seimo narius, jiems garantuojat vietas po rinkimų Seime, aukštus valdininkų postus, būtų išblaškyta ir suskaldyta Lietuvių tautininkų sąjunga. Todėl nė vienas tautininkų frakcijos narys neatsižadės Lietuvių Tautininkų sąjungos vardan konservatorių siūlomos asmeninės gerovės. Jie laikysis pagrindinės LTS nuostatos – "Tautos jėga vienybėje".

Diskusijos dalyviams buvo išdalintas Seimo Lietuvos tautininkų frakcijos pareiškimas "Dėl pastangų ardyti tautininkų vienybę", aptartas jo turinys, numatyti veiksmai, kaip išsaugoti vienybę ir susiklausymą tarp visų LTS skyrių.

Apie tai, kaip svarbu tautininkams išlikti vieningiems, kalbėjo ir LTS Vilniaus miesto valdybos pirmininkas Emilis Graželis. Jis pasidžiaugė, kad pavyko išvengti sąjungos skilimo ir sakė, kad LTS gali tapti gausia ir tvirta partija, nes tautininkai turi idėją. Tautos idėja – išskirtinė idėja.

Apie artėjančių Seimo rinkimų problemas, tautininkų siūlomas pataisas rinkimų įstatymui kalbėjo Seimo Lietuvos tautininkų sąjungos frakcijos nariai Alvydas Baležentis ir Mečislovas Treinys. Tai labai svarbūs kiekvienam rinkėjui dalykai: galimybė pasirinkti tinkamesnius kandidatus iš vadinamųjų partinių sąrašų, nedaryti išimčių tautinėms mažumoms, garantuoti vienodas teises visiems, sumažinti užstatą už dalyvavimą rinkimuose. Jau aišku, kad nebus keičiamos rinkimų apygardos ir apylinkės. Išlieka rinkėjams galimybė balsuoti paštu. Užsienio piliečių balsai bus pridedami prie pirmos apygardos.

Daug diskutuota dėl Seimo Lietuvos tautininkų sąjungos frakcijos numatomo surengti pasitarimo "Tautinių mažumų problemos Lietuvoje". Seimo nariai paaiškino, kad numatoma pakviesti visų Lietuvoje gyvenančių tautybų pagrindinių organizacijų atstovus. Pasitarime dalyvaus latvių, estų, baltarusių, vokiečių, karaimų, žydų, graikų, gruzinų, vengrų, ukrainiečių, armėnų ir kitų tautybių atstovai. Tiek lietuviai, tiek ir kitų tautybių žmonės susiduria su daugybe problemų.

Buvęs miškų ūkio ministras Rimantas Klimas kalbėjo apie padėtį Pietryčių Lietuvoje. Jis sakė, kad Vilniuje gyvenanti inteligentija sunkiai suvokia, kas vyksta už 10 ar 20 kilometrų nuo miesto. Būtina kuo skubiausia parama ten gyvenantiems lietuviams. Pažeidžiamos ne tautinių mažumų, o lietuvių teisės. Tenka klausti: "Kas apgins lietuvių Lietuvoje?"

"Vilnijos" draugijos pirmininkas Evaldas Gečiauskas priminė, kaip svarbu Pietryčių Lietuvoje vykdyti tautinę švietimo politiką. Būtinus švietimo įstatymo pataisus. Šiame krašte steigti lietuviškas mokyklas trukdo prolenkiškos Vilniaus ir Šalčininkų rajonų savivaldybės.

Apie tai, kaip galima sustiprinti lietuvių Rytų Lietuvoje, išsakė Virginija Kondrotienė. Jos nuomone, netiesa, kad valstybė mokyklų statyboms neturi lėšų. Reikia tik noro – tada atsirastų ir lėšos.

Seimo Lietuvos tautininkų sąjungos frakcijos nariai, išklausę Vilniaus tautininkų keliamas problemas, atsakė į jų klausimus. Pasitarimo dalyviai išreiškė pageidavimą tokius susitikimus rengti dažniau.

TRIUKŠMINGA NETIESA APIE ŠVIETIMO ĮSTATYMO PATAISAS

Dr. Jonas Jasaitis

(tęsinys iš 21 ir 23 numerio)

Švietimo įstatymo pataisų rengėjai pirmiausia klausia ir savęs, ir kitų: kas svarbiausia, atkuriant Lietuvos, vėl tapusios nepriklausoma valstybe, savarankišką švietimo sistemą? Nejaugi pamiršome, kad Lietuvos Atgimimo pradžioje pirmieji iškėlę klausimai buvo apie lietuvių kalbos paskelbimą valstybine ir tautinės mokyklos atkūrimą? Jokių būdu negalime taikstyti su milžinišku mokinių, įgyjančių vidurinį mokslą, skaičiaus sumažėjimu, su mokyklos visai nelankančių vaikų atsiradimu, vis blogesniu materialiniu finansiniu mokyklų aprūpinimu, nepatenkinamu ugdymo turinio modernizavimu. Ir jau visiškai nepriimtini akieplėsiški bandymai net naujuose vadovėliuose menkinti Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį arba brukti primityviąją ateistinę žmonijos istorijos sampratą

Isteriškai žviegiantieji apie kažkokius kenkėjus, norinčius "stabdyti švietimo reformą arba grįžti prie senos sistemos" (cituoju iš birželio 4 d. ELTOS pranešimo apie V. Zaborskaitės spaudos konferenciją), visai nenori prisipažinti, kas suplanavo tos mokyklos griovimą.

Pateiksime tik keletą pavyzdžių ir klausimų. Ką tik pasibaigusiais mokslo metais Lietuvos mokykloms masiniu tiražu buvo išleistas verstinis matematikos uždavinynas, atseit propaguojantis modernišką mokinių galvoseną ir humoro jausmą. Jame yra tokio tipo "uždaviniai":

"Pirmokas Andriukas nusipirko kompoto. Prie jo priėjo keturi mokiniai ir spjovė į kompoto. Kiek kartų jie prispjovė iš viso, jei kiekvienas spjovė po penkis kartus?"

"Teroristas gavo užduotį susprogdinti penkias mokyklas, tačiau šį planą viršijo, susprogdindamas septynias. Kiek vaikų teroristas padarė padarė laimingais, jei kiekvienoje mokykloje apytiksliai mokėsi 700 vaikų?"

Visas šis, atsiprašant, "uždavinynas", persunktas neapykanta mokyklai ir mokytojui, tiesiog tyčiojasi iš svarbiausių etikos normų. Kai dėl tokios knygiukštės išleidimo kilo triukšmas, atsirado jėgų, kurios inirtingai

puolė ją ginti, įrodinėti, kad negalima "atsitverti nuo gyvenimo". Be to, atseit tai net ne vadovėlis, o "knyga mokytojams". Taip ir liko neišaiškinti šios šlykščios provokacijos užsakovai.

Minėta knygiukštė stebina savo primityvumu. Tačiau vartydami naujuosius visuotinės ir Lietuvos istorijos vadovėlius, randame daug subtilesnių bandymų žaloti mokinių pasaulėžiūrą, skatinti panieką savo valstybės istorijai. Naujausiame, ką tik išleistame Lietuvos istorijos vadovėlyje kartojamas per visą okupacijos laikotarpį nuvalkiotas teiginys apie autokratinį režimą, tarimai buvusį laisvoje Lietuvoje, purvais drabstomas prezidentas A. Smetona. Esą, politika visada esąs nešvarus reikalas, kuriuo naudotis A. Smetona mokėjęs meistriškai.

Jau prieš porą metų užsienio lietuviai protestavo prieš verstinio visuotinės istorijos vadovėlio, su buku užsispyrimu įrodinėjančio, kad žmogus atsirado iš beždžionės, diegimą Lietuvos mokykloje. Tačiau jokio atsakymo jie negavo iki šiol.

Daugelyje verstinių knygių Lietuvos nerasite nė kvapo. Atrodo, kad mūsų valstybės niekada ir nebuvo. Dabartiniu metu "savųjų" rankomis bandoma mažinti net lietuvių kalbai ir literatūrai bei kitiems liuanistikos dalykams skirtą mokomąjį laiką. Vietoj jo įkyriai brukamas primityvusis kosmopolitizmas, savo esme ne kažkuo nutolęs nuo sovietinio "internacionalizmo". Matome bandymus suniekinėti net pačią tautinės mokyklos idėją. Neseniai vienas Lietuvos "filosofas" samprotavo, kad katalikiškoji mokykla vaikui kimš į galvą "fanatizmą", o tautinė – "nacionalizmą". Ko siekia tokie teoretikai, sovietinis laikotarpis labai gerai parodė.

Negalima sugriauti to, ko nėra. Pedagogai, kurie atviru laišku neseniai kreipėsi į Seimą ir Vyriausybę, reikalauja užbaigti keletos apsišaukėlių avantiūras, nutraukti ugdymo teorijos ir praktikos niekinimą, visuomenės kiršinimą, prasidėjusį dar iki Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo.

(Bus daugiau)

"AVE MARIJA" KALTINĖNŲ PADANGĖJE

Akrobatinio skraidymo pasaulio čempionas Jurgis Kairys kartu su Kaltinėnų parapijos klebonu Petru Linkevičiumi kviečia visus į šį Žemaitijos miestelį pasižiūrėti unikalios reginio. Birželio 23 dieną po gaisro atstatytoje Kaltinėnų bažnyčioje vyks Šv. Jono Krikštytojo (Joninių) atlaidai, o po pietų Jurgis Kairys lėktuvu SU-226 čia atliks skrydžio kompoziciją pagal F. Šuberto "Ave Maria". Ši kūrinį bažnyčioje giedos kle-

bonas Petras Linkevičius, pats atlikdamas ir vargonų partiją. Per garsiakalbius "Ave Maria" skambės visuose Kaltinėnuose, o per ausines ją girdės į padangę pakilęs, akrobatinio skraidymo kompoziciją atliekantis Jurgis Kairys.

Tokiomis aplinkybėmis pasaulio čempionas J. Kairys skris pirmą kartą. Nėra žinių, kad panašūs lakūnų skrydžiai būtų surengti kitose šalyse. Šį pasirodymą Jurgis

Kairys skiria savo kraštiečiams – žemaičiams. Beržės kaime netoli Kaltinėnų gyvena garsaus lakūno tėvai, jis pats lankė Kaltinėnų vidutinę mokyklą. Per šios mokyklos auklėtinių susitikimą ten dalyvavęs klebonas ir pakvietė Jurgį Kairį į Joninių atlaidus atskristi lėktuvu. Kvietimui pritarė visi susitikimo dalyviai. Vėliau su lakūnu buvo aptarta skrydžio progama, parinkta nusileidimo ir pakilimo aikštelė.

AMERIKOS LIETUVIŲ NAUJIENOS

LB FLORIDOS APYGARDOS SUAŽIAVIMAS

Atrodo, kad JAV Lietuvos Bendruomenė labai pamilo gražiąją Floridą ir todėl čia ruošia savo metinius suvažiavimus.

1995 m. rudenį čia posėdžiavo JAV LB Krašto Taryba, o 1996 m. balandžio 12-13 d.d. į St. Petersburgą sulėkė JAV LB Floridos apygardos bendruomenininkai. Suvažiavimą nuoširdžiai globojo, svečius vaišino, renginius ruošė LB St. Peterburgo darbščioji valdyba, kuriai dabar vadovauja pulkininkas Algimantas Garsys.

LB Floridos apygardos suvažiavime dalyvavo gana didelis skaičius atstovų, o taip pat ir vietinių lietuvių. Apygardą sudaro šios apylinkės: Atlantos, Auksinio kranto, Daytona Beach, St. Peterburgo, Palm Beach ir Sunny Hills. Gaila, kad Miami, sename lietuvių telkinyje, LB apylinkė jau "mirė" ir tos apylinkės bendruomenininkai įsijungė į Auksinio kranto apylinkę.

Pradedant suvažiavimą Apygardos pirmininkas Liutavaras Siemaška pasveikino suvažiavimo dalyvius, palinkėjo našių, LB naudingų sprendimų. Į prezidiumą buvo pakviesti apylinkių pirmininkai arba jų atstovai: V. Dubauskas – Auksinio Kranto, M. Petrikas – Daytona Beach, V. Šalčiūnas – Palm Beach, L. Savaitienė – Sunny Hills, pulk. A. Garsys – St. Peterburgo, o taip pat LB Tarybos nariai: V. Bagdonienė, dr. P. Zundė, Albinas Karnius, kun. dr. M. Čyvas.

Kun. Matas Čyvas sukalbėjo maldą, prisiminė Tėvynę Lietuvą, jos sunkaus

Jurgis Janušaitis

gyvenimo bandymus ir prašė Aukščiausiojo ištvermės visiems dirbantiems Lietuvos šviesesnei ateičiai. Mirę bendruomenininkai pagerbti tylos minute. Suvažiavimą raštu sveikino PLB pirmininkas Bronius Nainys, JAV LB KV pirmininkė Regina Narušienė, Kultūros Tarybos pirmininkė Alė Kėželiienė, Lietuvos konservatorių partijos pirmininkas Gediminas Vagnorius, Lietuvos generalinis konsulas Vaclovas Kleiza ir St. Peterburgo klubo pirmininkas Albinas Karnius. Nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus išreiškė ir St. Peterburgo telkinyje veikiančios organizacijos. Prie sveikinimų jungėsi svečias iš Lietuvos prof. Arvydas Raiša, kuris padovanojo knygą "Lietuvos Bažnyčių Menas".

Kaip įprasta, suvažiavime pranešimus skaitė apylinkių pirmininkai: Atlantos – R. Badauskienė (raštu), Auksinio kranto – V. Dubauskas, Daytona Beach – M. Petrikas, Palm Beach – V. Šalčiūnas, St. Peterburgo – A. Garsys ir Sunny Hills – L. Savaitienė.

Iš pranešimų aiškėjo, kad LB apylinkės sėkmingai veikia: ruošia iškilmingus švenčių minėjimus, renkamos aukos LB darbams paremti, veikia šalpos būreliai, šelpiami našlaičiai, tremtiniai, politiniai kaliniai ir kt. tiek Amerikoje, tiek Lietuvoje. Puoselėjama kultūrinė veikla: ruošiami savų ir iš Lietuvos atvykstančių menininkų, išklausančių įvairiomis temomis paskaitos.

Reikalui esant, LB

apylinkės įsijungia į politinę veiklą, kreipiasi į JAV Kongreso narius, prašydami padėti Lietuvai. Retėjant bendruomenininkų gretoms, ieškoma būdų į LB veiklą įtraukti jaunesnius ar vėliau iš Lietuvos atvykusius. Išreikštas nepasitenkinimas dėl JAV LB Tarybos nutarimo padidinti LB solidarumo mokestį iki \$10 visiems. Pageidauta, kad Taryba šią klaidą atitaisytų, numatydamas skirtingą mokestį šeimai, pavieniam dirbančiam asmeniui ar beturčiui. Pageidauta, kad LB KV ir apygardos valdyba dažniau ir išsamiau supažindintų apylinkes su Bendruomenės veikla, jos siekiais ir pan. Apibendrinant galima pasakyti, kad Floridos apygardoje veikiančios LB apylinkės atlieka labai svarbų lietuvių išlaikymo ir kultūrinį bei visuomeninį darbą.

LB Floridos apygardos veiklos pranešimą padarė pirmininkas L. Siemaška. Jis supažindino suvažiavimo dalyvius su Apygardos valdybos veikla per paskutiniuosius 13 mėnesių. Numatoma išleisti atskiru leidiniu "Draugo" socialinių reikalų skyriuje skelbiama medžiaga. Tuo rūpinasi Ad. Armalis. Apygardos valdyba finansiškai parėmė Laurą Petrutytę, studijuojančią Floridoje, Užsakė žurnalą "Bridges" JAV Floridos senatoriams. Jau rūpinamasi ateinančiais metais įvyksiančiais JAV LB XV-tosios Tarybos rinkimais, planuojama jau dabar sudaryti apylinkių rinkimines komisijas.

(Bus daugiau)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO IR JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ATSTOVŲ KOMISIJOS SESIJA

Juozas Ardys

(sutrumpintai pagal pranešimą,
skaitytą Cleveland'e)

Ruošdamiesi šioms diskusijoms, išklausėme Švietimo ir mokslo ministerijos sekretoriaus dr. J. Puodžiaus ir jau minėto prof. B. Genzelio pranešimus. LB atstovas V. Maciūnas išdėstė JAV lietuvių švietimo problemas, remdamasis savo patirtimi.

Dr. J. Puodžiaus pranešimas buvo labai išsamus, papildytas statistiniais duomenimis, nurodantis ne tik pasiekimus, bet ir senas bei naujas problemas. Prof. B. Genzelis savo pranešime minėjo įvairias įstatymų leidybos problemas, susijusias su švietimu, rusų ir lenkų mažumų švietimo ypatumais. Aiškėjo problemos, būdingos Vilniaus ir Šalčininkų rajonams, kuriuose grubiai pažeidinėjamos lietuvių teisės. Į šias prof. B. Genzelio pastabas atkreipė dėmesį vienas iš komisijos pirmininkų - E. Raišiotis. Jis patarė profesoriui laikytis šios dienos temos ir nesiskleisti taip plačiai.

Tą pačią dieną komisijos nariai turėjo galimybę išsamiau susipažinti su Atviros Lietuvos fondu, išklausti jo vedėjo p. Gruodžio ir p. D. Kuolio pasisakymus. Paaiškėjo, kad LB-nei bendradarbiaujant su AL fondu įmanoma padėti švietimo sistemai tiek JAV, tiek kituose kraštuose. Tos pagalbos rūšys gali būti šios: mokomųjų programų (software) vertimas ir pritaikymas, Internet panaudojimas, kai kurios mokymo priemonės, tinkančios mokytojų rengimui. Diskusijose išryškėjo "APPLE" iškilę rūpesčiai ir nesusipratimai. Tokios žinios buvo naudingos ne tik LB atstovams, bet ir Seimo nariams.

Po šių pranešimų buvau pakviestas pakalbėti apie išeivijos grįžimą į Lietuvą, nors ši tema ir nebuvo numatyta darbotvarkėje. Tačiau apie tai ne kartą buvo užsiminta ankstesniuose susitikimuose. Pateikiu savo kalbą.

IŠEIVIJOS GRĮŽIMAS Į LIETUVĄ

Atslūgus Nepriklausomybės atgavimo euforijai, kartu atslūgo ir grįžimo į Lietuvą noras. Žinoma, dar yra gana daug senstančių ir

jaunesnių su nemirusia grįžimo viltimi.

Pagal savo paskirtį LB-nė turėtų rūpintis senstanciais, nors ir pragyvenimui pakankamai apsirūpinusiais, jiems pagelbėti įvairiuose reikaluose ir juos globoti. Šį darbą bendruomenei sunkiai sekasi vykdyti, o daugelyje vietovių tokie darbai visai nevykdomi. Turint mintyje tą nemirusią grįžimo į gimtąją kraštą viltį ir labai palankias pragyvenimo sąlygas Lietuvoje***, LB-nės išpareigojimo problemos būtų nesunkiai sprendžiamos, grįžtant senstantiems į Lietuvą. Lietuvoje mūsų pensininkas gali laisvai ir su aptarnavimu (jei reikia) pragyventi, kai Amerikoje be papildomų šaltinių tas pragyvenimas ne vienam, prireikus šiek tiek pagalbos, darosi problematiškas.

Dabartinėmis sąlygomis, paliekant grįžtančiuosius patiems rūpintis visais persikėlimo ir įsikūrimo rūpesčiais, uždamos durys daugumai puoselėjusių grįžimo viltį. Negrįžimo priežastys yra tiek nepasitikėjimas grįžimo sąlygomis (rūpestis persikėlimu ir įsikūrimu) ir nauja aplinka, tiek stoka patikimų žinių dar prieš įsikūriant Lietuvoje. Finansiniai pervedimai pastarųjų laikų šviesoje irgi neturi užtikrinimo. Į kitus finansinius susitarimus irgi žiūrima su nepasitikėjimu.

Paliekant grįžtančiuosius rūpintis visomis persikėlimo detalėmis patiems, be jokios rūpybos ir aptarnavimo, paliekama ir viltis įgyvendinti bet kokią grįžimą. Kaip tik čia Lietuva galėtų pagelbėti pati sau, kaip kad daugelis kraštų tai daro, sukurdami šiltą ir rūpestingą atmosferą grįžimui ir apsigyvenimui Lietuvoje. Kartu tai būtų pagalba LB-nės socialiniams išpareigojimams.

Išeivių grįžimas į Lietuvą, savo ruožtu, yra gražus finansinis įnašas į Lietuvos ekonomiką. Lietuvos parama rūpybos, aptarnavimo ir informacijos reikalais nublanksta prieš galimą išeivijos įnašą į Lietuvos ekonomiką, grįžtant gausesniai būriui išeivių.

(bus daugiau)

*** Primename, kad redakcijos nuomonė ne visada sutampa su autorių nuomone.

Suvažiavimo prezidiumas. Iš kairės: V. Dubauskas, M. Petrikas, V. Šalčiūnas, L. Savaitienė, L. Siemaška, kun. dr. M. Čyvas, A. Karnius, dr. P. Zundė, V. Bagdonienė. Vytauto Staškaus nuotr.

AMERIKOS LIETUVIŲ NAUJIENOS

VYČIŲ SUVAŽIAVIMAS CLEVELAND'E

KELIONĖS
ISPŪDŽIAI

Regina Juškaitė

Š. m. gegužės 17-19 dienomis Lietuvos Vyčių 25-ji kuopa, veikianti Cleveland, Ohio, prie Dievo Motinos parapijos, globojo Lietuvos Vyčių Vidurinio Centro rajono suvažiavimą ir kėgliavimo turnyrą. Suvažiavime dalyvavo 38 vyčiai iš 5 kuopų, esančių Pensilvanijos, Ohio ir Michigano valstijose.

Gegužės 17 d., penktadienį, įvyko susipažinimo vakaras Travelodge viešbutyje, Mentor, Ohio. Priėmimo dalyvavo gražus būrelis svečių ir vietinių vyčių.

Gegužės 18 d., šeštadienį, vyko posėdis. Pradedant posėdį Vidurinio Centro rajono dvasios vadas kun. G.Kijauskas sukalbėjo maldą, prisiminė neseniai mirusį rajono išdininką Tomą Bruzgą, linkėjo gero darbo ir smagios viešnagės Clevelande. 25-os kuopos pirmininkas Richard Marks sveikino visus atvykusius vyčius ir linkėjo sėkmės kėgliavimo turnyre. Posėdžiui vadovavo Vidurio

Centro rajono pirmininkė Lillian Petravičius. Išklausėme valdybos narių ir kuopų vadovų pranešimus, apsvarsėme ateities darbus.

Po pietų vyko kėgliavimo turnyras, kuriame dalyvavo 40 kėgliuotojų. Pirmąją ir antrąją vietas laimėjo Lietuvos Vyčių 102-oji kuopa, veikianti Detroito. Trečiąją vietą laimėjo 25 kuopa iš Clevelando. Vyrų grupės individualią pirmąją vietą laimėjo George Jaykovic*** iš 102 kuopos, Detroito. Tarp moterų pirmą vietą laimėjo Dolly Oberaitis iš 25-osios kuopos, Clevelando.

Vakare vyko pabėgimas ir madų paroda Dievo Motinos bažnyčios salėje. Susirinko virš 50 Vyčių ir jų draugų.

Sekmadienį, prieš šv. Mišias, buvo apdovanoti trys 25 kuopos vyčiai: Agnes Bartkus, Ann Ivoska, ir Steve Yurkovic. Mišios buvo aukojamos už Lietuvos Vyčius.

Po mišių vyko pabėgimas, kėgliavimo turnyro taurių ir laimėjimų įteikimas ir pietūs Lietuvių namuose. 25 kuopos pirmininkas Richard Marks pravedė programėlę ir išdalino kėgliavimo taures ir pinigines premijas. Buvo pranešta, kad šių metų rudens suvažiavimas ir maldos kelionė įvyks rugsėjo 27-29 d. Ją globos Dayton, Ohio, 96 kuopa.

Iki pasimatymo 83-jame seime Brocktone, rugpjūčio 07 11 d.!

Regina JUŠKAITĖ

Redakatoriaus pastabos:

*** O gal tikroji to žmogaus pavardė yra Jurgis Jakavičius? Juk žmogui, net jei jis priklauso pirmųjų išeivių palikuonims ir nebemoka lietuviškai, gal bent lietuviškame laikraštyje būtų labai malonu matyti savo pavardę tokią, kaip ji būtų skaitoma ir tariaama Lietuvoje? Juk jis – Vyčių organizacijos narys!

Vyčių suvažiavimo dalyviai Cleveland'o Dievo motinos bažnyčioje V.Bacevičiaus nuotr.

PAREIŠKIMAS SPAUDAI

Pastarosiomis dienomis mano vyrui a.a. Stasiui Lozoraičiui buvo metami šmeižiški kaltinimai. Kadangi jie buvo melu pagrįsti, geros valios Lietuvos žmonės juos ryžtingai pasmerkė. Tiems žmonėms nuoširdžiai dėkoju. Šiandien, kuomet sukanka lygiai dveji metai, kai Stasio Lozoraičio netekome, kviečiu visus pagerbti jo atminimą ir iš naujo prisiekti idealams, už kuriuos jis visą gyvenimą kovojo: viltis ir vienybė vardan demokratinės, nepriklausomos ir saugios Lietuvos.

Daniela Lozoraitienė
Putnam, Connecticut

ALTO NAUJIENOS

Washington'e paminėta Jungtinio Amerikos Baltijiečių komiteto (JBANC) 35 metų veiklos sukaktis. Birželio 6 d. po specialaus pranešimo Baltųjų Rūmų Konferencijų centre įvyko iškilmingas sukakties paminėjimas Lietuvos ambasadoje.

Šiame komitete lietuviams atstovauja ALTO atstovai dr. Jonas Genys ir Vincent Boris. Įstaigoje dirba Pranas Čiziūnas.

Minėjime kalbėjo estų, kurie šiais metais pamininkauja, latvių ir lietuvių atstovai.

ALTO centro valdybos vardu kalbėjo inž. Algimantas Pautienis, Clevelando ALT pirmininkas. Jis sukak-

ties proga įteikė ALT atstovui Washington, DC dr. Jonui Geniui ALT valdybos padėkos žymenį, kuriuo įvertinamas jo 25 metų darbas JBANC, pasišventimas Lietuvos reikalams, atstovaujant ALTUI įvairiose organizacijose ir tarptautinėse konferencijose.

ALTO ATSTOVO KALBA LIETUVAI

Birželio 6 d. ALTO atstovas dr. Jonas Genys po pranešimo Baltuosiuose Rūmuose buvo "Amerikos Balso" pakviestas kalbėti Lietuvai. Šioje kalboje daugiausia nagrinėti NATO plėtimo klausimai.

Kovo pradžioje išsiruošėme aplankyti jauniausiąjį sūnų, jau dešimt metų gyvenantį Floridoje, Palm Harbor, netoli Tampos. Sužinojęs, kad atvažiuosime po Kaziuko mugės, "pavasario paieškoti", jis prisiminė jauną dieną, praleistas su jūrų skautais ir paprašė atvežti tradicinių mugės riestainių ir "širdelių". Taip ir padarėme.

Kelionė į Floridą automobiliu buvo labai įdomi. Važiavome 75-uju keliu. Išvažiavome iš snieguotų laukų, pilkos gamtos, per lietu ir miglą, kalnuotas apylinkes. Gamta pamažu keitėsi. Pasirodė žaliuojantys medžiai, gėlės, nusimetėme žieminius švarkus. Pagaliau išvydome palmes. Dvieju dienų kelionė mus perkėlė į gražų pavasarį ir vasarą. Po šaltos žiemos tai buvo tikras malonumas ir kūnui, ir dvasiai.

Mes apsistojoje St. Petersburg Beach. Susitikome su buvusiais clevelandiečiais, pasivažinėjome po gražias apylinkes. Ten jau buvo braškių sezonas. Tad pasivažiavome šviežiomis braškėmis,

ką tik nuskintomis iš laukų.

Namo grįžome 77-uju keliu. Vėl nauji vaizdai. Gamta darėsi vis labiau "žemiška". Buvo įdomu pravažiuoti pro Atlantą, Georgia, stebėti septynių eilių greitkelį. Miestas ruošiasi artėjančiai olimpiadai. Vyksta įvairios statybos, sodinami medžiai, krūmai, gėlės. Visi ruošiasi sutikti pasaulio pasiuntinius. Olimpiadoje žada dalyvauti 176 valstybės. Laiksime ir Lietuvos atstovų. Olimpinė ugnis, atvežta iš Graikijos, dabar nešama per visą Ameriką. Olimpiados atidarymas – liepos 19 d.

Laiminga kelionė baigėsi vėsioje Clevelande. Čia vėl laukėme pavasario ir džiaugėmės galimybe pamatyti platų ir gražų Dievo pasaulį.

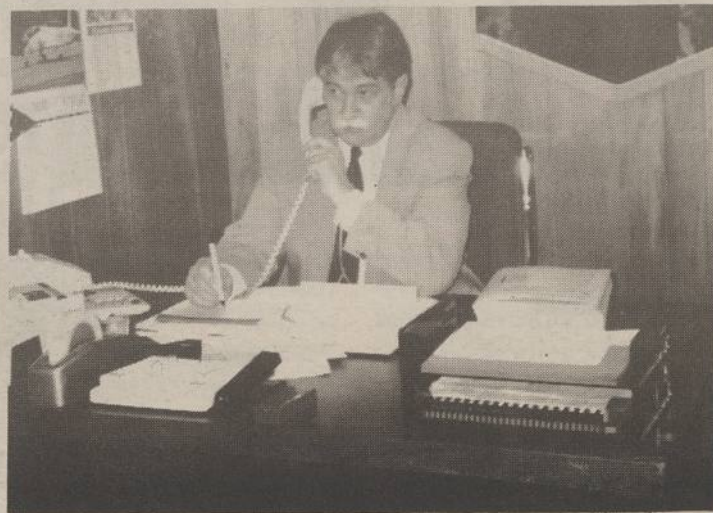
Amerika – didelė ir graži. Teko pamatyti nemažą jos dalį. Vykdami į Kaliforniją, pravažiavome 22 valstijas. Kiekviena iš jų skiriasi. Daug gamtos grožybių. Bet nėra gražesnio ir jaukesnio krašto, kaip Lietuva.

Mirga KIZIENĖ

AUKOTOJŲ SĄRAŠAS "DIRVOS" APIPLĖŠIMO NUOSTOLIAMS PADENGTI

(tesinys, žr. 23 numerį)

20. LB Connecticut apygarda.....	\$400.00
21. Eleanora ir Mečys Valiukėnai, Chic. IL....	\$200.00
22. Vitoldas Gruzdys, Euclid, OH.....	\$200.00
23. Los Angeles, CA, ALTS skyrius.....	\$200.00
24. Rūta Sakienė, Glendale, CA.....	\$100.00
25. Čipkus D. Realty, Clev. OH.....	\$100.00
26. Los Angeles, CA Birutietės	\$100.00
27. Elena Janulis, Clev. OH.....	\$100.00
28. Vytautas Trečiokas, Wethersfield, CT.....	\$100.00
29. Dalia ir Robert Baker, Chicago, IL.....	\$100.00
30. Stasys Petrulis, Chicago, IL.....	\$50.00
31. Vytautas ir Regina Vilkutaičiai, Clev.OH.	\$50.00
32. Antanas Kavaliūnas, Clev. OH	\$50.00
33. Kun. Juozas Bacevičius, Clev. OH.....	\$25.00
34. Albina ir Vytas Bakūnai, Willowick, OH....	\$20.00
35. Regina Orintienė, Lorain, OH.....	\$20.00

"Vilties" draugijos pirmininkas A.Matulionis ilgai prisimins 1996 m. gegužės 28-ąsias rytą. G.Juškaitės nuotr.

SPAUDA -MŪSŲ DVASIOS JĖGA IR ŠVIESA

Keturis dešimtmečius (tarp 1865 ir 1904 metų) pagal Rusijos caro vidaus reikalų ministro Valujevo įsakymą Lietuvoje buvo griežtai uždrausta vartoti lotynišką raidyną, įbrukant lietuvių kalbai netinkančią svetimą "kirilicą". Tą žiaurų, jokios tautos istorijoje negirdėtą laikotarpį vadiname "spaudos draudimu", per kurį išryškėjo lietuvių meilė savajam spausdintam žodžiui ir raidynui. Idealistai knygnešiai, rizikuodami ir net paaukodami savo laisvę ar gyvybę, per sieną iš Prūsijos gabeno lietuvišką spaudą, mūsų tautinės sąmonės žadintojus – "Aušrą" ir "Varpą", spausdintus Ragainėje ir Tilžėje. Knygnešiai turėjo slapstyti nuo raitų sargybinių, seklių ir muitininkų, bet tai ne visada pavykdavo. Pagal archyvuose rastus duomenis, šalia suėmimų ir trėmimų, pasienyje kasmet būvę likviduojama virš 20 tūkstančių leidinių.

1904 metais caro valdžia atšaukė spaudos draudimą. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, tarsi potvynis, pasipylė dienraščiai, savaitraščiai, žurnalai. "Lietuvos Aidas" vienu metu turėjo net tris dienes laidas. Puikiai prisimenu, kai vos tik atsikėlus, už durų rasdavau rytinę laidą. Apie 12 valandą buvo pristatoma vidurdienio laida, vakarinė laida atsirasdavo vakarienos metu. Laikraštį po visą Lietuvą išveždavo greitieji traukiniai.

Nuo 1940 metų vėl praradus nepriklausomybę, vadinamoji "darbo žmonių valdžia" Lietuvos spaudą griežtai kontroliavo. Todėl vėl atsirado pogrindžio spauda, kuri išsilaikė per visas okupacijas. Lietuvoje slapta leidžiama "Katalikų Bažnyčios Kronika" užėmė deramą vietą užsienio lietuvių knygų lentynose.

Aurelija M. Balašaitienė

Pokarinė lietuvių banga Amerikoje ir Kanadoje ne tik papildė rastą lietuvišką spaudą, bet išleido ir naujų žurnalų, savaitraščių, įvairių organizacijų leidinių. Seniau čia įsisteigę laikraščiai jau atšventė aštuonerius savo gyvavimo dešimtmečius. Tai Cleveland'o "Dirva", Chicago's "Draugas" ir Brooklyn'o "Darbininkas".

Nagrinėdami užsienio lietuvių spaudos istoriją, joje randame ryžtą išlaikyti lietuviškumo židinius ir žinių šaltinius, tvirtą nusistatymą neleisti jiems žlugti. Vienas iš tokių pavyzdžių yra Cleveland'o "Dirva". 1975 m. liepos 30 dieną "Dirvos" patalpos sudegė su visu inventoriu, archyvais ir įrenginiais, išsiplėtus gaisrui šalia esančių lietuvių namų patalpose. Nežiūrint nelaimės ir nuostolių, tuometinis "Dirvos" redaktorius Vytautas Gedgaudas nenuleido rankų: "Dirvą" redagavo ir "laužė" savo bute ant grindų, kol per tris savaites buvo rastos naujos patalpos ir įsigytas inventorių. Rugpjūčio 20 dieną "Dirva" vėl išėjo.

Bėgo laikas, keitėsi redaktoriai, "Dirva" kraustėsi iš vienos patalpų į kitas ir pagaliau įsikūrė neva tai saugesniame rajone netoli lietuvių parapijos, "Taupos" kooperatyvo, lietuvių namų, išsinuomojus statybos bendrovės pastato priekinę dalį.

Prieš penkis mėnesius atvykęs dr. Jonas Jasaitis pradėjo redaguoti "Dirvą", stengėsi susipažinti su užsienio lietuvių nuotaikomis, bendradarbiais, skaitytojais. Turininga "Dirva" kas savaitę punktualiai ėjo, kaip atrodė, ramiu keliu. Deja, po Vainikų dienos savaitgalio ankstų rytą į redakciją atvykęs "Dirvos" raštvedys Juozas Biliūnas

nustebo, pastebėjęs degančią šviesą. Įėjęs vidun, siaubo apimtas, dairėsi po sužalotos patalpos chaosą: kompiuterių vietoje – tuštumos, išplėstas fakso aparatas, išdraskyti rankraščiai. Netrukus atvyko "Vilties" draugijos vadovybė, redaktorius, policija ir detektantai. Žala buvo tokia didelė, kad visų televizijos kanalų kameros filmavo patalpas, kalbėjosi su "Vilties" pirminku Algiju Matulioniu. "The Plain Dealer" dienraščio reportaže buvo nurodytas telefonas, kuriuo reikia skambinti, norint padėti nukentėjusiems.

Gerų širdžių nestinga. Pirmieji atsiliepė amerikiečiai, tarp jų ir kompiuterių parduotuvės atstovas. Netrukus ir vietiniai lietuviai apsilankė redakcijoje su aukomis. Atvykau ir aš. Graudu buvo dairytis po dar vakar atrodžiusias tvarkingas patalpas. Su užuojauta paspaudusi redaktoriaus dr. J.Jasaitis ranką, pradėjau teirautis apie "Dirvos" likimą. "Aš jums, miela ponija, duodu žodį, kad ateinantį pirmadienį "Dirva" į spaustuvę bus išvežta laiku", kiek virpančiu, bet ramiu balsu atsakė redaktorius, savo žodžius palydėdamas tvirtu galvos linktelėjimu.

Sunku buvo patikėti, tačiau nedrįsau savo abejonių reikšti... Bet redaktoriaus žodžiai išsipildė: "Dirva" skaitytojus pasiekė įprastu laiku. Iš teksto galima spręsti, kad kai kurie straipsniai buvo surinkti skirtingais būdais. Jau kitą dieną, dėka geros valios lietuvių ir amerikiečių, redakcijoje buvo sumontuoti būtiniausi įrenginiai. Darbas vyksta normalia tvarka. Patyrusi tekstų rinkėja Giedrė Kijauskienė šiek tiek "kovojo" su naujo kompiuterio lietuvišku raidynu, bet tai darė su šypsena ir džiaugsmu, kad "Dirvos" nepalaužė vandalai.

GIRAITĖJE PO LAUMĖS JUOSTA

Jau daugelį metų Clevelando skautai užbaigia gamtoje žiemos sezoną. Ir šiemet, birželio 3 d. pirmadienį į Paupio giraitę, North Chagrin Metroparką draustinyje, suvažiavo klegantieji skautiškojo jaunimo būriai. Nors dangus buvo apsitraukęs pilkšvais debesėliais, bet tai nesumažino jaunatviško džiaugsmo, žaidimų ir pokštų. Nurodytu laiku visi subėgo į Ažuolo pastogę sueigai.

ciulevičiūtei, K.Paškonytei ir K.Petraitytei. Skautei T.Paškonytei suteikta siuvinėtojos specialybė.

Pažymėtos Neringos tunto pažangumo varžybose dalyvavusios sesių skiltys. Padėkota už rūpestį visoms vienetų vadovėms, Dvasios vadovui kun. G. Kijauskui, SJ, už globą ir v.s. Vl. Bacevičiui už Neringos tunto vaizdus spaudoje.

Pilėnų tunte A. Stan-

Per skautų įžodį keičiami kaklaraiščiai. G.Juškeno nuotr.

Įneštos tuntų vėliavos. Iš jaunų krūtinų nuskambėjo Tautos himnas. Tuntų įsakymuose išvardinti jų pasiekimai. Neringos tunte prityrusios skautės įžodį davė V. Cinvinskaitė, E. Maciulevičiūtė, L. Rukšėnaitė ir K. Stankutė. Prie jų prijungė Pilėnų tunto brolis – M. Idzelis. Sesių ir brolių gretos salutu patvirtino jų ryžtą.

Neringos tunte dainininkės, dailininkės ir pirmosios pagalbos teikėjos specialybės suteiktos šioms jaunesnėms skautėms: A.Aukštuolytei, M.Chmieliauskaitei, N. Hallal, J.Klimaitei, M.Ma-

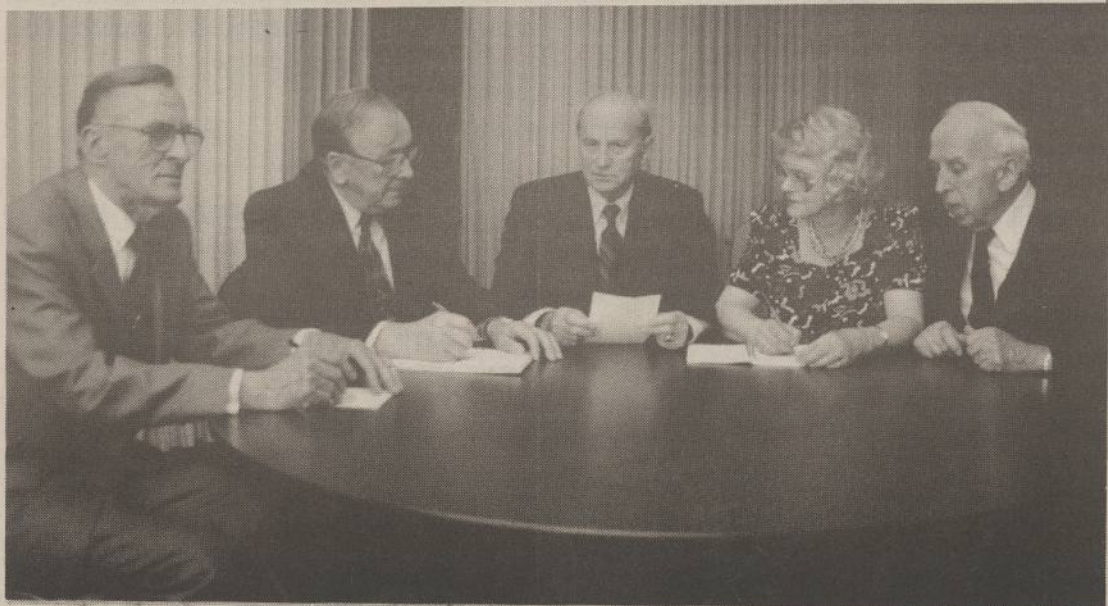
kui suteikta vilkiuko modelisto specialybė. II-jo vilkiukų patyrimo laipsnio egzaminus išlaikė E. Gudėnas ir A. Pliodžinskas. I-jo skautų patyrimo laipsnio egzaminus išlaikė ir prityrusio skauto įžodį davė M. Idzelis. Įžodį davusieji buvo apdovanoti.

Po oficialios dalies iškylos dalyviai išsiskirstė būreliais užsiėmimams pievose ir giraitėje. Vieni varžėsi sporte, kiti žvalume bei gamtos pažinime.

Visiems vėl subėgus į Ažuolo pastogę pasivažiinta suneštiniais užkandžiais.

Gerardas JUŠKENAS

RUOŠIAMĖS ALTS SEIMUI

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos valdyba svarso artėjančio ALTS seimo reikalus. V. Kučo nuotraukoje (iš kairės): S. Briedis, dr. L. Kriaučeliūnas, P. Buchas, dr. L. Šimulienė, O.Kremeris

"Giraitėje viskas skanū!" G.Juškeno nuotr.

CLEVELAND'O ISTORIJA MENO KŪRINIULOSE

Henrikas Stasas

Nors akademinio pasiruošimo neturėjo, tačiau išsiskyrė nebloga vaizduote ir dideliu polinkiu į meną. Jo darbai pasižymi nepaprastu spalvingumu ir ryškiais kontrastais. H. Church darbavosi ne tik tapyboje, bet ir skulptūroje. Labai charakteringas jo darbas, išstatytas parodoje, pavadintas "beždžionės paveikslu" – itin ekspresyvus ir gyvas.

Industrinio laikotarpio dailininkai, kaip matyti iš parodoje esančių darbų, daugiausia piešdavo peizažus, ypač fabrikų rajonus su rūkstanciais kaminiais. Vienas parodoje išstatytas to laikotarpio darbas yra Rafaelio Gleitsmann, labai realistinis, su įvairiomis detalėmis, primenantis D. Riveros freskas.

XX-tas amžius čia atstovaujamas gausybe tapybos darbų, fotografijų bei do-

(Tęsinys)

kumentų. Šiuose darbuose atsispindi ir dailininkų išgyventas katastrofos laikotarpis, kada 1929 metais biržos skandale žuvo 14 milijonų dolerių. Kilus didelei bedarbystei, neteko darbo ir dailininkai. Tik prezidentas F. D. Rooseveltas, sukūręs valstybinę darbo programą, surado darbo ir dailininkams. Clevelando dailininkų meno programai vadovauti buvo paskirtas tuometinis muziejaus direktorius Williams Miliken. Į darbą buvo pakviesta 350 Clevelando dailininkų, kuriems buvo pavesta freskomis papuošti viešuosius pastatus (bibliotekas, mokyklas ir t.t.).

Modernusis menas pasiekė Clevelandą 1911 metais, kada iš Paryžiaus sugrįžo dailininkai Williams Zo-

rach, William Sommer, Charles Bruchfield ir kt. Jie, susipažinę su P. Picasso, Henri Matisse kūryba, praturtino Clevelando meno pasaulį naujomis idėjomis, modernizmo ir socialinio realizmo kryptimis. Tai buvo lyg givinantis vėjas, pūstelėjęs nuo ežero. Beje, W. Zorach – gimęs Lietuvoje. Kokia jo tautybė – neaišku.

Clevelando modernistų tarpe pasižymėjo ir lietuvis dailininkas Aleksandras Blažys. Jis baigė Sankt Peterburgo meno akademiją ir studijavo dailę Paryžiuje. Į Clevelandą atvyko 1925 metais. Po metų jis jau dalyvavo tradicinėje meno muziejaus parodoje "May Show". Jo skulptūros darbai buvo labai aukštai įvertinti ir jis buvo pakviestas Clevelando mokykloje vadovauti skulptūros klasei. Čia jis dirbo iki 1938 metų. A. Blažio skulptūros pasižymi savita išraiška, pagrįsta ritmu. Jis net buvo vadinamas ritmo skulptoriumi. Parodoje yra dvi jo miniatiūrinės bronzos skulptūros, sukurtos muzikos motyvais. Viena vaizduoja liaudies šokį, kita – muzikantą, skambinantį balalaika. Šokio judesys – nepaprastai elegantiškas. Efektingai ir jautriai atvaizduotas muzikantas. Abu kūriniai priklauso kubistiniams stiliui.

A. Blažys 1927 metais sukūrė stambią bronzos skulptūrą, kuri ir dabar tebestovi prie muziejaus pastato šiaurės rytų pusėje (žr. nuotrauką). Apmaudu, kad šis garsus skulptorius lietuvių tarpe yra nežinomas ir net "Lietuvių Enciklopedijoje" nepažymėtas.

Aleksandro Blažio skulptūra Cleveland'e. H. Staso nuotrauka

Dėmesio: naujas skyrelis! Jaunajam skaitytojui KELIONĖ Į SĖKMĘ

(tęsinys)

Ginklai yra didelė problema, netgi mokyklose. JAV kalėjimuose uždaryta 519 iš 100,000 žmonių. Tai skaičius, nusileidžiantis tik Rusijai, kurioje kalinama 590 iš 100,000. Tai 5-8 kartus daugiau, negu kitose pramoninėse šalyse.

Amerikietiškoji "laisvė" igijo daugybę reikšmių. Laisvė ėmė reikšti "teisę piktnaudžiauti sistema". Štai keletas pavyzdžių: įkalinti nusikaltėliai gauna nemokamą aukštąjį išsimokslinimą, medicininę priežiūrą bei gali užsiimti sportu. Tuo tarpu daugelis sunkiai dirbančių piliečių neišgali sumokėti nė už vieną iš šių dalykų. Dvylikametė mergaitė skiriasi su tėvais. Taksi vairuotojas sužeidžia plėšiką į koją, o pastarasis paduoda taksi kompaniją į teismą ir gauna \$60,000 kompensaciją. Vyras ir žmona turi išsikelti iš namų, išeiti iš darbo ir išsiskirti, kad įrodytų, jog jų pajamų nepakanka apmokėti sergančio vėžiu vaiko gydymą. Yra ir daugybė kitų panašių pavyzdžių. Kai kurie įstatymai tapo tokiais painiais, kad sveiku protu jų nesuvoksi. Aš tikiuosi, kad šitokia "laisvė" Lietuvos nepasieks.

Amerikoje imigrantams labai sunku peržengti kalbos barjerą. Tačiau tikriausiai pati didžiausia kliūtis yra psichologinė. Gali pasijusti vienišas tikraja to žodžio prasme. Paliksi visus draugus, šeimą, gatves, prie kurių esi pripratęs, "sistemą", kurią pažisti. Čia viskas kitaip – papročiai, tradicijos, tikėjimai, elgesys. Reikės labai pakeisti mąstymo būdą ir elgseną. Gali būti, kad Lietuvoje tau būna nuobodu, jei nėra ką veikti. Amerikoje gana dažnai bus ne tik nuobodu, bet ir būsi vienišas.

Prisimenu, kaip buvo sunku, kai 1972 metais atvykome čionai. Manėme, jog pinigų visą laiką bus pakankamai, jog galėsime gauti, ko panorėję. Mes netgi galvojome, kad esame ypatingi, nes sugebėjome išrūkti, kad esame svarbūs ir kad dabar kas nors mumis pasirūpins. Ne, klydome. Tapome paprastais imigrantais, tokiais kaip visi,

Raimonda Mikatavagė

sunkiai dirbančiais už duonos kąsnį.

Lietuvoje mano patėvis buvo teisininkas, mama – dermatologė. Atvykę į Ameriką, jie užmezgė daugybę kontaktų. Mums padėdavo žmonės. Ir vis dėlto ilgus metus jie negalėjo rasti gero darbo. Turėjo pradėti nuo pradžių: nauja kalba, naujas išsilavinimas, nauja karjera. Galų gale rado tinkamą darbą. Dabar abu – pensijoje.

Man su seserimi ir broliu buvo sunku. Lankėme mokyklą. Amerikiečiai mus erzino ir tyčiojosi. Buvome kitokie, nekaip kalbėjome angliškai, nemokėjome prisitaikyti. Norėjome būti amerikiečiais, o tėvai stengėsi, kad liktume lietuviais. Laikui bėgant pritapome prie naujos aplinkos, išmokome anglų kalbą, ėmėme gauti gerus pažymius, susiradome draugų. Tačiau lengva nebuvo.

Praėjus 23 metams, galėčiau pasakyti, kad esu laiminga, būdama čia. Čia – mano šeima. Mes gražiai gyvename. Išmokau mylėti Ameriką. Myliu jos gamtą, besikeičiantį klimatą, galimybes, žmonių įvairovę. Jaučiuosi dėkinga tėvams, kad surizikavo. Bet niekada nepamiršiu, kaip ilgai mes kovojome. Ir niekada nepamiršiu Lietuvos.

Jeigu tu tikrai svajoji vykti į Ameriką, taip ir padaryk. Tačiau gal emigravimas nėra pats geriausias sprendimas. Nesvarbu, kur vyksi, visur bus sunku. Iškeisi senas problemas į naujas. Paaukojai daug laiko ir energijos, kad susikurtum gyvenimą Lietuvoje. Galėtum tapti laimingu ir suklestėti ten, kur esi. Apsižvalgyk. Lietuvoje yra klestinčių žmonių, daug tokių tapo teisėtais, įgyvendindami savo svajones. Tu taip pat gali šitai pasiekti čia, savo Tėvynėje.

TU

Niekada nebus kito "dabar", Aš, kiek galiu, išnaudosiu šiandieną. Niekada nebus kito manęs – Aš, kiek galiu, išnaudosiu save.

(Robert H. Schuller)

Kol netampame paaukliais, mus smarkiai įtakoja tėvai, mokykla, visuomenė ir draugai. Dalis šios įtakos – mums į naudą, dalis – ne.

(Bus daugiau)

"Undinėle"

(pagal H.K. Anderseno pasaką "Jūros Karalaitė")

Lėlių teatro monospektaklis
vaikams ir suaugusiems

Vaidina: ONUTĖ PUČKORIOTĖ

Dailininkai: V. Vaičiūnaitė, V. Pakalnis

Kompozitorius: Faustas Latėnas

Spektaklio trukmė – 40 minučių

Spektaklis įvyks birželio 23 d., sekmadienį,

Beatos ir Jurio Čiurlionių namuose

1042 East 176 Street

Cleveland, Ohio

Pradžią: 6 val. vakaro

Rėmėjas: Litma Import-Export

Visais klausimais kreiptis tel.: 481-0011

APIE SENOLIUS

Vladas Vijeikis

Mano laikais Lietuvoje buvo švenčiamos Vėlinės arba, kaip seni žmonės vadino, uždušinės. Tą vakarą kapuose žvakelės degdavo. Kaip šiandien prisimenu paslaptingą tų švieselių mirgėjimą. Jos, tarsi dvasios iš kapų pakilusios, primindavo gyviesiems gyvenimo menkystę.

Amerikoje taip pat švenčiama mirusiųjų diena – "Memorial day". Pagerbiami žuvusieji už laisvę ir artimieji. Amerikiečiai tą dieną panaudoja kelionėms, "barbecue" kepimui ir kitiems šventiniams reikalams. Tiesa, būna ir tokių, kurie kapus aplanko, gėlę padeda.

Nors neturiu nieko artimo, bet nuvažiauju į šv. Kazimiero kapines Chicagoje. Žiūriu uniformuotus šaulys su savo palydovėmis lietuviškomis vėliavėlėmis šaulių kapus puošia. O vėliavėlių geroki glėbiai: daug dabar reikia.

Pavaikščiojau kapų takeliais, žvilgterėdamas tai į vieną, tai į kitą paminklą. O paminklų labai gražių beėsama. Kai kurie – beveik meno kūriniai.

Gal sakau, atrasiu kokį pažįstamą? O, jų daug čia sugulę. Tad sustojau prie vieno, žiūriu, kas čia toks. Taip man bestovint priėjo gal mano metų, gal vyresnis, o gal jaunesnis žmogus ir sako:

– Kelkis, Napaly.

Pažiūrėjau į mirties datą. 1975-ieji. Tad sakau:

– Be reikalo keli.

Anie laikai buvo daug geresni. Prisikels ir nusivils.

Žmogus neišgirdo mano finansinių išvedžiojimų, bet pasakė:

– Proferansą lošdavom.

– O kuris laimėdavo? Neatsakė, tik toliau savo mintis tęsė:

– Štai anoje eilėje dar vienas proferanso kompanijonas guli. O, stiprus buvo vyras. Nugriuvo prie savo namų ir nepakilo.

Praeivis nuėjo toliau lankyti savo draugų, su kuriais gražiai prie kortų ar kitaip bendravo.

O man nei iš šio, nei iš to atėjo mintis apie visuomenines vakarienes. Žinau iš patyrimo, kiek svarsto rengėjai, kuriuos prie kurio stalo ir su kuriais pasodinti. Stalas – dešimčiai asmenų, tad ir žinok, kuris su kuriuo jau nebekalba. Koks čia malonumas sėdėti prie vieno stalo, kramtyti kugelį ir nieko nekalbėti. Taigi, reikia sudaryti gerą kompaniją.

Vėl žvalgiausi po kapus. Kiek čia garsių, žymių, mokslingų, žmonių! Štai kur gera kompanija. Ir proferansą gali sulošti, ir paskutines politines žinias išgirsti. Net pasiginčyti, pasipykti. Tik gal čia jau niekas nebepyksta? Gal socialistai, krikščionys, tautininkai ar net komunistai prie vieno stalo sėdi, jeigu po žemėmis stalus turi?

Išvažiuodamas turėjau pasakyti:

– Iki pasimatymo. Susitiksimė. Tik, deja, proferanso nemoku lošti. Teks pamokyti.

Važiuodamas namo pagalvojau, kokie gudrūs ir toli numatantieji buvo mūsų senoliai: nupirko didžiulius plotus kazimierinėms. O kurių ten nepriimdavo, turi Tautines kapines. Vietos jose – dar kelioms kartoms. O tie žemės sklypai buvo taip toli už miesto, jog veždami į kapus sustodavo kur karčiameje, kad arkliai pailsėtų. O ir patiems reikėdavo atsigalvinti.

Dabar miestas jau prisivijo tas tolimas vietas. Prisimenu, prie kazimierinių buvo piknikams vieta. Vytauto daržų ją vadino.

Okupantų nusikaltimus tirti bei skelbti pradėta tuojau po to, kai raudonieji okupantai išbėgo. Jau 1942-1943 metais keturiuose "Lietuvių archyvo" tomuose paskelbti straipsniai apie masinį lietuvių trėmimą, Lietuvos kariuomenės tragediją ir kt. Leidinyje "Žemaičių kankiniai" išsamiai aprašyta Rėnių tragedija. Vėliau dėl suprantamų priežasčių lietuvių tautos genocidą daugiausia tyrė išeivijos lietuviai. K. Pelėkio, J. Pajaujo darbai, paskelbti anglų kalba, padėjo skleisti tiesą apie sovietinę okupaciją. Ypač reikšmingas A. Damušio veikalas "Lietuvos gyventojų aukos ir nuostoliai antrojo pasaulinio karo ir pokario (1940-1959) metais", išleistas Čikagoje 1988 metais, L. Kerulio sudarytas politinių kalinių ir tremtinių vardynas (Čikaga, 1981m.).

Tačiau užsienyje gyvenusių autorių tyrimai negalėjo neturėti spragų, nes buvo neprieinami archyvai. Iš dalies šių trūkumų galėjo išvengti autoriai, pradėję tirti genocido pasekmes jau nepriklausomoje Lietuvoje. Tačiau vienas iš tokių veikalų – "Lietuvos kovų ir kančių istorija" (I t., V., 1994) – atskleidė dar didesnę trūkumą: jo autoriai taip "objektyviai" panaudojo čekistų dokumentus, kad pateikė bjauriai iškreiptą, tendencingą trėmimų vaizdą.

Šių trumpų pastabų reikia, norint suprasti Arvydo Anušausko veikalo "Lietuvių tautos sovietinis naikinimas 1940-1958 metais" vietą okupacijos tyrimų istorijoje. Tai stambi, beveik penkių šimtų puslapių knyga, kurioje panaudoti ne tik Lietuvoje, bet ir Rusijoje rasti archyviniai dokumentai, liudytojų prisiminimai. Tai studija, kurios autorius jau galėjo atsižvelgti į ankstesnių publikacijų klaidas bei trūkumus. Todėl knygos įžangoje A. Anušauskas ir pastebi, kad "daug įvykių neatsispindėjo NKVD ir NKGB dokumentuose arba

GENOCIDO ŽENKLAI: KLASTA, KANKINIMAI, ŽUDYNĖS

Apie
A. Anušausko knygą
"Lietuvių tautos sovietinis
naikinimas 1940-1958
metais"

Romualdas
Jurelionis

buvo jų apgaulingo žodyno užmaskuoti. Žinoma, dokumentai neprarado savo liudijamosios vertės, bet juos nagrinėti reikia itin atidžiai". Šis momentas ypač svarbus, nes, skaitydami knygą, jaučiame pasitikėjimą autoriumi, kuris pabrėžia, kad čekistų dokumentai "turėjo slėpti komunizmo nusikaltimus". Būtent ta A. Anušausko nuostata, kad komunistinėse ir kagėbinėse ataskaitose atskleidžia bolševikinės sistemos reikalavimas, jog dokumentas neprivalo atspindėti faktų, o dažnai užtušuoti juos, mes lyg ir esame tikri, kad nepasikartos skandalinga "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" istorija.

Archyvų dokumentai, genocido liudytojų atsiminimai knygos autoriui yra tik šaltinis. Galutinis darbo tikslas – "atskleisti, kaip 1940

-1941 m. buvo sukurta teroro sistema", įrodyti, kad lietuvių tautos naikinimas yra genocidas, apibūdinti naikinimo sąlygas ir būdus. Šių tikslų autorius ir siekia didžiąja studija, savo – istoriko – daktarine disertacija.

Išsamiai nušviestas 1940-1941 m. laikotarpis skyriuje "Valstybės ir tautos naikinimas pirmosios sovietinės okupacijos metais". Jau pirmosiomis okupacijos dienomis L. Berija siunčia į Lietuvą grupę NKVD darbuotojų, kurie darys tvarką dar į SSRS neįstojusioje "respublikoje". Būtų sunku atvykėliams sėkmingai dirbti nežinomame krašte, todėl pasikviečiami talkininkai. Į NKVD aparatą priimami ištikimiausi komunistai – A. Sniečkus, M. Gedvilas, A. Guzevičius ir kiti, kurių darbais šiandien drįsta pasigirti aukščiausio mūsų valdžios pareigūnai. Knygoje pateikiami duomenys, kaip dar prieš rinkimų farsą šie čekistai pradėjo masinius suėmimus (vien liepos 10-17 dienomis suimti 504 žmonės).

(Bus daugiau)

NOSTALGIJA

(skirta Tėvo dienai)

Aurelija M. Balašaitienė

Sakyk, ar tu svajoti moki,
kai tamsia naktį pilkos miglos šoka,
kada iškyla tūkstančiai vaizdų,
nutolusių, po laiko šydu paslėptų?

Pro akinantį, tirštą rūką spinksi žibūrys,
o vakaro varpai, girdėti taip seniai, seniai,
man suskamba arti, visai arti.

Ir aš regiu prę tamsų nakties rūbą
anapus begalinės sutemos:

kažkas iš praeities dienų į mano namą skuba...

Kaip žaibas švysteli man mano tėvo veidas,
tiek metų uždengtas žeme,
praskriejusių dienų skraiste.

Jo balsas, kaip vaiski migla, į žemę leidžias,
ir esame drauge,
taip, kaip kadais, vaikystėje su smėlio pilimis

bežaidžiant,

kai saulei leidžiantis ant marių supos sutema.
Jis, savo tėviška ranka paglostęs mano plaukus,
kalbėjo apie protėvių namus,
ir apie brolių, žuvusių svečioj šaly,
ir apie tolimus kraštus...

Aš jo kalbos tada nesupratau,
tik ašaras dvi žvilgančias, jo skruostais riedančias,
mačiau

nes buvo man tada tikrai svarbi
marių bangos begriaunama pilis smėly...

Aš ištiesiu rankas. Prie jo norėčiau prisiliesti,
padėti galvą ant jo mylimo peties
ir jam išsiskirti iš širdies

gyvenimo vargus ir daug kentėjusios tautos Golgotą.
Bet jo nėra. Aplink tik taip svaiginančiai sutemę plotai...

Ar tu žinai, kaip tai graudu:
žiūrėti į tolimoje blyksnį žvaigždę
ir su jomis klaikioje vienuoj svajoti?

MAŽOJI TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ CLEVELANDE

Sekmadienė, birželio 23 d., 12:30 val. popiet

Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje

talpinant Clevelando Apylinkės bendruomenę, (seena grįžta

GRANDINĖLĖ

vadovė - Aida Bublytė

VETERANŲ ŠOKĖJŲ GRUPĖ

vadovė - Eglė Lančiauskienė

ŠV. KAZIMIERO LIT. MOKYKLOS ŠOKĖJAI

vadovės - Eglė Lančiauskienė ir Rita Klortienė

Auko \$500

Jaunimui - nemokamai

A†A

Dr. ALFONSUI ČEČIUI

mirus, reiškiamė gilią užuojautą žmonai MAJAI, dukrai VIDAI, sūnams RIMUI ir MARKUI, broliui dr. VIKTORUI ČEČIUI bei visiems giminėms ir artimiesiems

Ohio lietuvių gydytojų draugija

10-oji ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Dešimtoji Lietuvių Tautinių Šokių Šventė įvyks šeštadienį, liepos 6 d., Rosemont Horizon salėje. Jubiliejinę Šventę rengia JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės. Programos rengėjai yra Lietuvių Tautinių Šokių Institutas.

Navy Pier – tai naujausia Chicagos miesto vieta, kiekvieną vasarą pritraukianti daug svečių. Navy Pier yra prie Michigano ežero, šiaurinėje miesto dalyje. Suremontuotame Navy Pier yra restoranai, krautuvės, kino salė, parduotuvėlės, koncertų salė, įvairių prekių kioskai. Didžiojoje banketų salėje liepos

Jūratė Budrienė yra Dešimtosios Lietuvių Tautinių Šokių Šventės organizacinio komiteto pirmininkė. Jinai ir visas jos komitetas sunkiai dirba, kad ši jubiliejinė šventė būtų tikrai įdomi, išpūdinga ir ypatinga.

Po šventės bus iškilmingas banketas Hyatt Regency O'Hare banketų salėje.

Hyatt Regency O'Hare, oficialus X-tosios Lietuvių Tautinių Šokių Šventės viešbutis, Šventės dalyviams parūpins nakvynėms kambarius pigesne kaina. Norintieji užsisakyti kambarius, gali skambinti tel. (708) 696-1234 ir pasakyti, kad nakvynė užsakoma X-tajai Lietuvių Tautinių šokių Šventei. Iš Hyatt viešbučio važinės autobusai į visus Šventės renginius.

5 d. bus Dešimtosios Lietuvių Tautinių Šokių šventės susipažinimo vakaras. Atvažiuokite susipažinti ne tik su visais šokėjais, bet ir su Chicaga per naujai atremontuotą Navy Pier.

RUOŠIAMĖS JUBILIEJINEI TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTEII

"Aido" šokėjų grupė iš Kansas City

RENGINIŲ BILIETAI

Skatiname nedelsti. Bilietus į Šventę ir renginius įsigyti iš anksto. Bilietai platinami Pasaulio Lietuvių centre, Lemonte, kiekvieną sekmadienį po Šv. Mišių; Seklyčioje, antradienio ir ketvirtadienio vakarais nuo 4 iki 8 val. ir šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 12 val. Kanadoje bilietus į renginius galima užsisakyti telefonu, paskambinus KLB Krašto valdybos Šventės Organizacinio komiteto atstovui Kaziu Deksnui: (905) 332-6006.

ŠVENTĖS BŪSTINĖ

Šventės Būstinė, įsikūrusi "Seklyčios" antrame aukšte, (2711 W. 71st St., Chicago) atidaryta antradienio ir ketvirtadienio vakarais nuo 4 iki 8 val. ir šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 12 val. Šventės būstinės telefonas: (312) 737-9504. Tuo metu, kai budintieji komiteto nariai negali atsakyti, atsiliepia moderni "voice mail" sistema. Pranešus savo vardą, pavardę ir telefoną, Jums bus paskambinta artimiausiu metu.

NAKVYNĖ

Hyatt Regency O'Hare (Rosemont, IL) yra oficialus X Lietuvių Tautinių Šokių šventės viešbutis. Viešbučio patalpose įvyks Šventės Mugė, Dailės Paroda ir Šventės Pokylis. Iš viešbučio

važiuos autobusai į Susipažinimo vakarą, kuris įvyks liepos mėn. 5 d., 8 val. Navy Pier Grand Ballroom ir liepos mėn. 6 d. – į X-tąją Lietuvių Tautinių Šokių šventę, Rosemont Horizon. Viešbučio prieangyje, liepos mėn. 3-5 dienomis bus šventės informacijų stalas. Čia bus galima įsigyti Šventės leidinį, gauti išsamių žinių apie Chicagos bei jos apylinkių įdomybes ir, žinoma, apie pačią šventę bei jos renginius.

Šventės dalyvius ir žiūrovus viešbutis aprūpina nakvyne už mažesnę kainą – \$65.00 už kambarį vienai nakčiai. Kambaryje gali apsigyventi 1-4 asmenys. Galima kambarius užsisakyti specialiuose šeimoms skirtuose aukštuose ("family floors").

(Bus daugiau)

**SPORTINIAI MARŠKINIAI (T-SHIRTS)
IR KREPŠINIO KAMUOLIAI, PAGAMINTI
LIETUVOS KREPŠINIO KOMANDOS LEIDIMU (LICENSE),
SIEKIANČI PADĖTI LIETUVOS SPORTUI
IR DALYVAVIMUI 1996 m. OLIMPIADOJE, ATLANTA, GEORGIA**
MARŠKINIAI: MARGI (TIE-DYED) – XL____, L____, M____ \$25.00
JUODI AR BALTI – XL____, L____, M____ \$20.00
(XXL PRIDĖTI \$3.00)

KREPŠINIO KAMUOLIAI: Trispalviai su komandos emblema,
Šarūno Marčiulionio ir Arvydo Sabonio parašais \$25.00
PERSIUNTIMAS (U.S.A.) VELTUI

Užsakymus su čekiu ar pašto perlaida siųsti: RBBMC / R.B. BUTKUS
60 E. 212 St.
EUCLID, OHIO 44123-1061
1(216) 732-8250

VARDAS / PAVARDĖ: _____

ADRESAS: _____

TELEFONAS: _____

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

STRONGSVILLE TRAVEL

Tel. (216) 238-6878

1-800-525-8292

Fax (216) 826-1241

Aviabilietai į Lietuvą, Amerikos ir
Europos šalis. Prieinamos kainos!

Bendradarbiaujame su
visomis avialinijų kompanijomis.
Bilietai pristatomi į namus.

Žvaigždutė Motiejūnienė (216) 289-0608
Bendrovės dalininkė - Gražina Kudukienė

CLEVELANDE ir apylinkėse

RENGINIŲ KALENDORIUS

• BIRŽELIO 23 d. sekmadienį, 12:30 – Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje įvyks "Grandinėls" koncertas, kurį globoja Clevelando apylinkės bendruomenė.
• LIEPOS 14 d. – Šv. Jurgio parapijos gegužinė. Pradžia – 11:30 v.r. Šv. Jurgio sodyboje.
• LIEPOS 21-ąją – Pensininkų GEGUŽINĖ!
• RUGPJUČIO 4 d. "DIRVOS" ir "VILTIES" draugijos gegužinė įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.
• RUGPJUČIO 11 d., sekmadienį, 12-tą val. p.p., LVS-gos "Ramovė" Clevelando skyrius ir LSS-gos Išeivijoje "Žalgirio" šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland parke, 17815 Canterbury Rd.
• RUGPJUČIO 17 d. 6:00 v.v. – Lietuvių Kultūrinių Darželių vakaronė Gwinn Estate, Bratenahl, OH.
• RUGPJUČIO 18 d. nuo 12 val. ryto iki 6 val. vakaro Lietuvių namų salėje vyks Cleveland'o Lietuvių klubo gegužinė.

• RUGSĖJO 15 d., Skautininkų draugovės kultūrinė popietė – Aurelijos Balašaitienės knygų pristatymas.
• RUGSĖJO 28 d., šeštadienį, – Tradicinis Baltų draugystės vakaras Latvių salėje. Rengia Cleveland'o Baltų komitetas.
• SPALIO 18, 19, ir 20 dienomis – BALFO centro valdybos direktorių suvažiavimas Clevelande. Rengia Clevelando skyrius.
• LAPKRIČIO 9 d. Dievo Motinos parapijos choro rudens balius, 7 v.v.
• LAPKRIČIO 16 d. "Lietuvių Dienos" – koncertuoja ansamblis "LIETUVA". Rengia LB.
• LAPKRIČIO 17 d. – Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p.
• LAPKRIČIO 23 d. – šeštadienį, LVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyriaus valdyba Lietuvių Namuose rengia Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimą.
• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

"DIRVOS" PRENUMERATOS VAJUS PRASIDĖJO! Laukiame Jūsų!

A.†A.
v.s. fil. NELEI MOCKUVIENEI

staiga Amžinybėn išėjus, jos dukras RŪTA ir VILIJA, sūnų GINTARĄ ir jų šeimas giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Clevelando Skautininkų
Draugovė

VILTIES PARTNERYSTĖ: DAKTARŲ PAGERBIMAS

Šis renginys įvyks birželio 29 d. 6 v.v. Lietuvių namų viršutinėje salėje: 877 E.185 Str. Clev., Ohio. Iškilmingo banketo – pietų (su kokteiliais) auka – \$25 vienam asmeniui. Šokiams gros lietuvių mėgstamiausias Johnny Singer orkestras.

Jaunimui, kuris norėtų tik pasižokti (be vakarienių), nuo 8 v.v. – auka \$10. Bilietus reikia užsisakyti iš anksto, po sekmadienio pamaldų Dievo Motinos parapijoje pas Balfo komiteto narius, arba skambinant tel. 216-943-0910.

Kaip žinome, septyni gydytojai ir keturios gailėtingosios seserys nesenai grįžo iš Lietuvos. Jie operavo ir gydė vaikus, turinčius gimtų veido trūkumų, ir mokė Lietuvos gydytojus, kaip šias sudėtingas operacijas atlikti. Medikai aukojo savo atostogų laiką, rūpinosi vaistų ir medicinos įrankių, kurių

ten labai trūksta, tiekimu.

Tai – pavyzdinga arimo meilės išraiška. Clevelando ir apylinkių lietuviai! Nebūkime abejingi tiems, kurie aukojosi mūsų atgimtančios brangios Tėvynės labui. Visi vieningai dalyvaukime šių geradarių gydytojų pagerbime. Išreikškime pagarbą jiems savo dalyvavimu.

Visas šio renginio pelnas skiriamas medicinos įrankiams bei vaistams, kad Lietuvos gydytojai Klaipėdoje galėtų operuoti ir gydyti nelaiminguosius vaikus. Negalintys renginyje dalyvauti, tačiau norintys paremti šį kilnų darbą, gali savo auką siųsti tiesiai į tam tikslui paruoštą sąskaitą:

TAUPA Lithuanian Credit Union, 767 E. 185 Str., Cleveland, Ohio 44119

Čekius rašyti: Partnership in Hope – BALFAS. Visos aukos, skirtos šiam tikslui, yra atleidžiamos nuo mokesčių.

Rengėjai – Clevelando BALFO Skyrius

Wanted
Brown & Sharpe
screw machinist must
have 10 year experience
and be willing to work
15-20 hours per week.
Retirees welcome
Respost to:
Testo Manufacturing Co.
(216) 621-9435

ATLANTA IMPORT EXPORT JŪSŲ PASLAUGOMS CLEVELAND'E MŪSŲ ATSTOVAS:

LITMA IMPORT EXPORT
639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
216-481-0011

SIUNČIAME SIUNTINIUS LAIVU
LABAI SKŪBIEMS SIUNTINIAMS - ORO CARGO
AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO SIUNTINIAI
JŪSŲ SIUNTINIUS PRISTATYSIME Į NAMUS
BET KURIOJE LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS,
BALTARUSIJOS VIETOJE, O TAIP PAT MASKVOJE,
PATERBURGE IR KALININGRADO SR.

ATLANTA IMPORT EXPORT
(312) 434-2121 arba (800) 775-7363

• DIRVA • 1996 m. birželio 18 d. • 11 psl.

SVEIKINAME VIRGINIJĄ

Aną savaitę Didžiojo Clevelando Maisto bankas pagerbė EXCELLENCE IN VOLUNTEERING atžymėjimu Virginiją Rubinski už jos daugelio metų savanorišką talką Šv. Jurgio parapijos Šalpos centre. Dėka jos ryžto talkininkauti paskirstymo programoje, Šv. Jurgio parapija pernai išdalino virš 30 tonų maisto vargšams, kurie gyvena parapijos apylinkėje. Parapija mieliai laukia ir daugiau talkininkų tame Šalpos Centre.

Ger.J.

"Dirvos" Redaktoriui
Jonui Jasaičiui

Giliai sujaudinti sutikome žinią apie "Dirvą" ištikusių nelaimę. Amerikos Lietuvių Tautinės s-gos Čikagos skyrius siunčia kuklią auką – \$ 200.

Daugumas su manimi kalbėjusių bičiulių Čikagoje palankiai vertina Jūsų redaguojamą "Dirvą" ir giria jos turinį. Prie jų jungiamės ir mudu su vyru Mečiu. Linkime sėkmės Jums ir Dirvai.

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Čikagos skyriaus pirmininkė

Elenora Valiukėnienė
(Nuolatinė Dirvos skaitytoja nuo 1951 metų, o nereguliariai – dar Vokietijoje, nuo 1946 metų)

Suprasedama Jūsų sunkią finansinę padėtį, apiplėšus "Dirvos" redakciją, savo A†A brolio, diplomuoto ekonomisto Petro Paprocko, kuris iki pat savo mirties buvo uolus "Dirvos" prenumeratorius, prisiminimui siunčiu \$50.00 auką nuostoliams padengti.

Linkiu Jums kuo greičiausiai atsigausti nuo padarytos "Dirvai" žalos.

Su pagarba,
Dr. Konstan cija
Paprockaitė-Šimaitienė

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235th STREET DOUGLASTON, NEW YORK 11363

TEL. (718) 423-6161 FAX (718) 423-3979

Grupėmis ir pavieniai
pigiausios kelionės šią vasarą į

LIETUVĄ

14 dienų Grand Tour of Lithuania	\$2,144
9 dienų Lithuanian Economy Tour	1,499
10 dienų Baltic Capital Tour	2,099

ir kitos

Galima užsakyti kelionę, viešbučius ir t.t. arba vien tik skrydžius mažesnėmis kainomis iš visų JAV miestų.

VYTIS TRAVEL

40-24 235 St.
Douglaston NY 11363

Tel. 718-423-6161
1-800-77-VYTIS

DIRVA

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI NAUJOS PROŠVAISTĖS

A.†A.

Dr. ALFONSUI ČEČIUI

mirus reiškiamo gilią užuojautą žmonai MAJAI, dukrai VIDAI, sūnums RIMUI ir MARKUI broliui dr. VIKTORUI ČEČIUI bei visiems giminiams ir artimiesiems

*Dalia ir Jonas Maurukai
Gražina Pauliukonienė
Lili Bložienė*

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39, - iki \$98, -

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rita Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE**

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

*Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.*

(Tešinys iš 23 numerio)

Vytautas Šeštokas

Prieš kurį laiką į Lietuvą nuvyko Lietuvos Tautinės Sąjungos pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas. Jo ir "Vilties" draugijos dėka iš Vilniaus į Clevelandą redaguoti "Dirvą" atvyko dr. Jonas Jasaitis.

Lietuvių tarpe sakoma: nespėsk iš anksto apie asmens gabumus ar silpnumus, bet pirmiausia leisk jam naujoje vietoje "sušilti" kojas. Naujasis redaktorius, kaip matyti, paskaičius jo atnaujintą laikraštį, sugebėjo į redagavimą įvesti naujų metodų, sakyčiau, modernišką redagavimo formą, prisitaikyti prie amerikoniškos technikos.

Kita didelė teigiamybė yra, kad "Dirva" turi gerų nuolatinių bendradarbių būrį. Juos reikia branginti, nes norint išlaikyti įdomų laikraščio turinį, kurį mėgtų skaitytojai, straipsnių įdomumas ir įvairovė yra du nepakeičiami dalykai.

Pagrindinis trečiojo "Dirvos" puslapio straipsnis yra savaitinė redaktoriaus skiltis. Dr. J. Jasaitis, žinodamas šio reikalo svarbumą,

įvedė šią būtiną laikraščio dalį, arba kaip mes vadiname, vedamuosius straipsnius. Čia redaktorius kiekvieną savaitę pasisako apie kultūrines ir politines dienos temas bei aktualijas. Žinoma, redaktoriui reikia įdėti daug darbo ir surasti naujų temų.

Antras dalykas, ko "Dirvoje" trūko, tai skaitytojų laiškų skyriaus. Naujojo redaktoriaus dėka ir tą jau turime. Dabar ir "Dirva" prilygsta kitų laikraščių turiniui.

Kitas malonus pagerinimas yra du sugretinti "Dirvos" puslapiai – "Tėvynės padangėje" ir "Amerikos lietuvių naujienos". Įdomus balansas.

Bendra išvada: "Dirva" atgijo, yra įdomesnė, verta visų mūsų dėmesio ir didesnės piniginių paramos.

Redaktorius dr. J. Jasaitis savo straipsniu kreipėsi į "Dirvos" skaitytojus, prašydamas pagyvinti prenumeratorių vają. Idėja gera, bet ir anksčiau lietuviai neparodė noro. Todėl ir tie renginiai vajai tikslo nepasiekė.

Mano nuomone, yra daugiau garantuotas laikraš-

čio išlaikymas, įsteigiant jo fondą. Gerą pavyzdį turime iš "Draugo", kurio fondas jau pasiekė virš pusės milijono dolerių. Nenoriu įtaigoti, bet iš praeities žinau, kad "Dirvos" piniginio vjaus geriausia ir sėkmingiausia vadovė buvo Irena Kriaučeliūnienė. Tikiuosi, kad ir ateityje I. Kriaučeliūnienės pagalba "Dirvai" bus labai reikalinga.

DIRVAI sukako 80 metų. Ji nepaseno. Jos gyvenimo pulsą jausime dar ilgus metus. Todėl mano pageidavimas yra, kad visi, kurie turite giminių, draugų ar pažįtamų Lietuvoje, užsakykite jiems "Dirvą". Tegul jie po 50 vergijos metų pamato, kad lietuviai užsienyje yra verti dėmesio. Jų organizuota ar pavienė pagalba visuomet bus reikalinga padėti savo Tėvynei Lietuvai.

*Vytautas Šeštokas
Los Angeles, CA.*

**SKAITYKITE
IR
PLATINKITE
"DIRVĄ"**

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1996

Skrydžiai į Vilnių dar vis geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas
Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA
Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį *parapijoje* --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000